บทที่ 4

การรายงานผลการดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะเป็นการรายงานผลการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 - 3 ของการวิจัยนี้ซึ่งเป็น (1) การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ (2) การสร้างรูปแบบ (3) การประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ

การรายงานผลการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบในการวิจัยครั้งนี้เป็นผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับ (1) หลักการจัดองค์การและการบริหาร (2) การบริหารการศึกษาและการประถมศึกษาซึ่งมีผู้นำเสนอในช่วงที่ผ่านมา (3) ผลการประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับหลักการจัดและบริหารการประถมศึกษา และ (4) ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารการประถมศึกษาที่ระดับจังหวัดจากจังหวัดตัวอย่าง ผลการศึกษาวิเคราะห์มีดังนี้

1. สรุปหลักการการจัดองค์การและบริหาร

หลักการพื้นฐานโดยทั่วไปที่ได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร ตำรา หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและที่ใช้เป็นหลักในการจัดองค์การและการบริหารโดยสรุปประกอบด้วยหลักการสำคัญดังนี้

หลักการจัดองค์การและการบริหาร

1) หลักการแบ่งงานและความรับผิดชอบ

2) หลักเอกภาพในการบังคับบัญชา

3) หลักการจัดสายงานและช่วงในการบังคับบัญชา

4) หลักเอกภาพในการสั่งการและรายงาน

5) หลักการรวมอำนาจและกระจายอำนาจ

6) หลักการมอบอำนาจการตัดสินใจ และ

7) หลักการประสานงาน

2. **หลักการ แนวคิดและรูปแบบการบริหารการศึกษาที่เคยนำเสนอในประเทศไทย**

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและหลักการที่มีผู้นำเสนอในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา พอสรุปได้ดังนี้

หลักการและแนวคิดจากการปฏิรูปโครงสร้างระบบบริหารการศึกษา ว (พ.ศ. 2517) ประกอบด้วยหลักการสำคัญคือ

1. หลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น (โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่แท้จริง)

2. หลักการมีเอกภาพในการบริหาร (อยู่ในสังกัดเดียวกัน)

3. หลักความเบ็ดเสร็จและชัดเจนในการแบ่งภาระความรับผิดชอบของหน่วยบริหารระดับต่างๆ

4. หลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคล

5. หลักการให้ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานของตนเอง

หลักการจากรูปแบบการบริหารการศึกษาประชาบาล (พ.ศ. 2522) ประกอบด้วยหลักการสำคัญคือ

1. หลักการมีเอกภาพในการบริหาร
2. หลักการกระจายอำนาจการบริหาร
3. หลักการให้ท้องถิ่นรับผิดชอบการศึกษาอย่างสมบูรณ์
4. หลักความเสมอภาคในการได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ
5. หลักความสอดคล้องกับการศึกษาระดับอื่นๆ
6. หลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคล
7. หลักการบริหารโดยนักบริหารมืออาชีพ

หลักการจากรูปแบบของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาประชาบาล (พ.ศ. 2522) ประกอบด้วยหลักการสำคัญคือ

1. หลักการมีเอกภาพในการบริหาร(อยู่ในสังกัดเดียวกัน)
2. หลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดและบริหารการศึกษาขององค์กรและประชาชนในท้องถิ่น
3. หลักความเสมอภาคของผู้เรียน
4. หลักความเสมอภาคในการบริหารงานบุคคลทางการศึกษากับบุคลากรในสายงานอื่นๆ
5. หลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคลและให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
6. หลักการตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น
7. หลักความสอดคล้องของระบบบริหารการศึกษาส่วนอื่นๆ
8. หลักประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร
9. หลักประสิทธิผลในการจัดการศึกษา

หลักการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2536) ประกอบด้วยหลักการสำคัญคือ

1. หลักการกระจายอำนาจ
2. หลักเอกภาพในการบริหาร
3. หลักการประสิทธภาพในการใช้ทรัพยากร
4. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น
5. หลักการตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น
6. หลักความสอดคล้องกับการศึกษาระดับอื่น
7. หลักการระดมสรรพกำลังและทรัพยากร

หลักการจากหลักการของกบวงการศึกษาพื้นฐาน ประกอบด้วยหลักการสำคัญคือ

1. หลักการกระจายอำนาจในการบริหาร
2. หลักเอกภาพในการจัดการศึกษา และเอกภาพในการควบคุมมาตรฐาน
3. หลักความเบ็ดเสร็จและชัดเจนในการกำหนดภาระรับผิดชอบ
4. หลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคล

จากแนวคิด หลักการที่นำเสนอไปแล้วข้างบนนั้น จะเห็นได้ว่า หลักการที่มีผู้กล่าวถึงมากที่สุดคือ หลักเอกภาพในการบริหาร และหลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคล (โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนมีส่วนร่วม) หลักการที่มีผู้กล่าวถึงในอันดับรองลงมาคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการจัดและบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษาระดับอื่น หลักการตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น หลักความเสมอภาคในการบริหารงานบุคคลทางการศึกษากับบุคลากรในสายอื่น หลักประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และหลักความชัดเจนในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ส่วนหลักการที่มีผู้กล่าวถึงแตกต่างกันไปได้แก่ หลักการ

ให้ท้องถิ่นรับผิดชอบการจัดการศึกษาอย่างสมบูรณ์ หลักการบริหารโดยมืออาชีพ หลักความเสมอภาคของผู้เรียน หลักประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา และหลักการระดมสรรพกำลังและทรัพยากร

จากสาระสำคัญดังกล่าว เมื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปเป็นหลักการและแนวความคิดในการบริหารการจัดการประถมศึกษาไทยได้ดังต่อไปนี้

สรุปแนวคิดและหลักการจัดและบริหารการประถมศึกษา

1. ควรเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจากการรวมอำนาจอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นการบริหารแบบการจายอำนาจมากขึ้น
2. การบริหารการศึกษาควรเป็นการบริหารโดยองค์คณะบุคคลมากขึ้น
3. ประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการจัดและบริหารการศึกษา รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน มากขึ้น
4. การจัดและบริหารการศึกษาควรอยู่ในการควบคุม ดูแล และรับผิดชอบของท้องถิ่นมากขึ้น
5. การจัดและบริหารการศึกษาควรมีเอกภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านโยบาย และการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้ตอบสนองต่อหลักการประถมศึกษาดังกล่าวมาแล้ว
6. การจัดและบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นควรมีอิสระมากขึ้น
7. การประถมศึกษาควรจัดให้สอดคล้อง สัมพันธ์กันกับการจัดการศึกษาระดับอื่น

---

3. ผลการประมวลหลักการจัดและบริหารการประถมศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อหลักการและแนวคิดในการบริหารจัดการประถมศึกษา ตามรายละเอียดวิธีดำเนินการซึ่งแสดงไว้ในบทที่ 3 นั้น ผลการประมวลความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเหมาะสมของหลักการตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

หลักการ	$\bar{X}$	S.D.
1. การบริหารการประถมศึกษาควรถือหลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคลเป็นสำคัญ	4.70	0.45
2. การบริหารการประถมศึกษาควรเปลี่ยนเป็นการบริหารแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยตรง	4.10	1.04
3. ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมดูแลการจัดและบริหารการศึกษา (รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอน) ในท้องถิ่นของตนเอง	4.90	0.30
4. ควรมีคณะกรรมการการบริหารการศึกษาในระดับจังหวัด เป็นผู้กำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการประถมศึกษาของทั้งจังหวัด และในแต่ละท้องถิ่นควรมีคณะกรรมการการศึกษาของตนเองโดยเฉพาะอีกต่างหาก	4.40	0.66
5. ท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษาโดยตรง และควรมีอิสระในการดำเนินการตามสมควร	4.33	1.00
6. การจัดการประถมศึกษาควรให้สอดคล้องกับหรือตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ	4.70	0.64
7. การประถมศึกษาในแต่ละจังหวัดหรือท้องถิ่นต้องจัดให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ	4.50	0.81

จากตารางที่ 1 ที่เสนอไปนั้น จะเห็นได้ว่าหลักการข้อที่ 3 เป็นหลักการที่เหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 และข้อที่ 2 มีความเหมาะสมน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 และหลักการส่วนใหญ่มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40 ถึง 4.70

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์อันดับความสำคัญของหลักการซึ่งใช้กำกับการกำหนดรูปแบบการบริหารการประถมศึกษาของผู้ทรงคุณวุฒิ

หลักการ	ลำดับ (N - 10)
1. การบริหารการประถมศึกษาควรถือหลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคลเป็นสำคัญ	1
2. การจัดการประถมศึกษาควรให้สอดคล้องกับหรือตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ	2
3. การบริหารการประถมศึกษาควรเปลี่ยนเป็นการบริหารแบบกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยตรง	3
4. ท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษาโดยตรง และควรมีอิสระในการดำเนินการตามสมควร	4
5. ควรมีคณะกรรมการการบริหารการศึกษาในระดับจังหวัด เป็นผู้กำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการประถมศึกษาของทั้งจังหวัด และในแต่ละท้องถิ่นควรมีคณะกรรมการการศึกษาของตนเองโดยเฉพาะอีกต่างหาก	5
6. การประถมศึกษาในแต่ละจังหวัดหรือท้องถิ่นต้องจัดให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ	6
7. ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมดูแลการจัดและบริหารการศึกษา (รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอน) ในท้องถิ่นของตนเอง	7

จากผลการวิเคราะห์ที่นำเสนอไว้ในตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าหลักการที่มีอันดับความสำคัญในสามอันดับแรกได้แก่ หลักการบริหารโดยองค์คณะบุคคล หลักการตอบสนองต่อท้องถิ่น และหลักการกระจายอำนาจ ส่วนหลักการที่อันดับความสำคัญเป็นอันดับสุดท้ายคือ การให้ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแล และบริหารการศึกษา (รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอน)

ในส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒินั้นมี 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการต่างๆ ที่นำเสนอ และข้อคิดเห็นทั่วไป ซึ่งมีสาระโดยสรุปดังนี้

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการ

1. การบริหารการประถมศึกษาควรยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

2. การจัดการประถมศึกษาควรให้โรงเรียนและประชาชนรับผิดชอบในการดำเนินการทั้งหมด

3. การบริหารการประถมศึกษาควรกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายในสถานศึกษา

4. การบริหารโดยองค์คณะบุคคลควรมีสัดส่วนที่เหมาะสม

5. การบริหารการประถมศึกษาควรมีคณะกรรมการระดับโรงเรียน และมีอำนาจที่ชัดเจน

6. ควรคำนึงถึงเครือข่ายการเรียนรู้โดยการประสานสัมพันธ์กับแหล่งวิทยาการในชุมชน

7. การให้ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นสิ่งที่เหมาะสม แต่ไม่ควรให้มีส่วนร่วมในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

8. ถ้าจะให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร ต้องรับผิดชอบด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้วย

9. การจัดการประถมศึกษาควรให้สอดคล้องกับการศึกษาระดับอื่นๆ แต่ควรให้จบบริบูรณ์ในตัวเอง

ข้อคิดเห็นทั่วไป

1. คณะกรรมการการศึกษาควรมีอำนาจบริหาร ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และให้ความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะเท่านั้น

2. คณะกรรมการควรมีผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชน ไม่ควรมีตัวแทนครู เพราะเป็นการเอาผู้ใต้บังคับบัญชามาเป็นนาย ไม่เป็นการเหมาะสม

3. หลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นโดยตรงเป็นหลักการที่ดี แต่คนยังไม่พร้อม ถ้าจะมีการดำเนินการในเรื่องนี้ควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการวางแผน และคุณธรรม ความซื่อสัตย์

4. การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ควรให้การสนับสนุน แต่ขณะเดียวกันควรคำนึงถึงความเป็นชาติ และความต้องการของประเทศโดยส่วนรวมด้วย

4. ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการประถมศึกษาที่ระดับจังหวัดจากจังหวัดตัวอย่าง

การศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารการประถมศึกษาที่ระดับจังหวัดของหน่วยบริหารที่รับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษาในครั้งนี้ ได้ศึกษาวิเคราะห์ในด้าน (1) การจัดองค์การบริหาร (2) การกำหนดนโยบายและแผน (3) การบริหารงานวิชาการ (4) การบริหารงานบุคคล (5) การบริหารงานการงบประมาณ การเงินและพัสดุ (6) การบริหารการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานต่างๆ ผลการศึกษาวิเคราะห์มีสาระโดยสรุปดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านการจัดองค์การ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	หน่วยงานระดับจังหวัดที่ดูแลการศึกษาของเอกชน	สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	กองการศึกษาของเทศบาล
หน่วยบริหารระดับจังหวัดสังกัดราชการส่วนกลาง แต่ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานในบางเรื่อง แบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน บริหารงานโดยองค์คณะบุคคลในทุกระดับ	โรงเรียนเป็นนิติบุคคล เอกชนเป็นเจ้าของ รับผิดชอบในการดำเนินกิจการทั้งหมดภายใต้กรอบของกฎหมาย มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นมีอำนาจตามกฎหมายในการกำกับดูแลการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด เช่นการอนุมัติการจัดตั้ง หรือยกเลิกโรงเรียน การจัดสรรเงินอุดหนุน เป็นต้น	หน่วยบริหารสังกัดหน่วยงานที่เป็นส่วนราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่การปกครองครอบคลุมทั้งจังหวัด แบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ (เขต) และกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน หน่วยบริหารระดับเขต อยู่ในการบังคับบัญชาของสำนักงานเขต หน่วยบริหารการศึกษาในระดับจังหวัดและเขตเป็นที่ปรึกษาด้านการศึกษาของหน่วยงานการปกครองและให้ดูแลงานด้านการศึกษา แต่ไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชา	หน่วยบริหารสังกัดเทศบาล ซึ่งเป็นส่วนราชการส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ความรับผิดชอบครอบคลุมบางส่วนของจังหวัด แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 ส่วนคือ ระดับจังหวัด (เทศบาล) และโรงเรียน

จากตารางข้างบน จะเห็นได้ว่าการจัดองค์การของหน่วยบริหารระดับจังหวัดทั้ง 4 สังกัดมีแบบการบริหารเป็น 2 แบบคือ แบบที่เป็นระบบบริหารราชการทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และกองการศึกษาของเทศบาล) และแบบที่แบ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกเป็นสองส่วนคือหน่วยปฏิบัติการกับหน่วยบริหารงานด้านการให้การสนับสนุน (หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน) ในการบริหารงานของหน่วยบริหารแบบแรก (ระบบราชการ) มีรูปแบบการบริหารเป็น 2 แบบคือ หน่วยบริหารระดับจังหวัดสังกัดราชการส่วนกลาง กับสังกัดหน่วยงานที่เป็นส่วนราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี 2 แบบคือ แบบที่มีพื้นที่การปกครองครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด กับแบบที่มีพื้นที่ครอบคลุมเพียงบางส่วนของจังหวัด และการบังคับบัญชาและควบคุมกำกับงานนั้นมี 2 แบบเช่นกันคือ แบบที่ควบคุมกำกับงานโดยสายการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น กับการควบคุมกำกับโดยระเบียบกฎหมาย

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านการกำหนดนโยบายและแผน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	หน่วยงานระดับจังหวัดที่ดูแลการศึกษาของเอกชน	สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	กองการศึกษาของเทศบาล
ทุกระดับสามารถกำหนดนโยบาย และจัดทำแผนของตนได้ ตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น ภายใต้กรอบของส่วนกลางที่กำหนดไว้	นโยบายและแผนการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นกิจการภายในของแต่ละโรงเรียน หน่วยบริหารของรัฐทำหน้าที่ในการประสานงาน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาที่รัฐกำหนด และให้เป็นไปตามกฎหมาย	การกำหนดนโยบายและแผนมีลักษณะเหมือนกับหน่วยราชการทั่วไป โดยมีสำนักนโยบายและแผนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ หน่วยบริหารระดับต่างๆ สามารถกำหนดนโยบายและแผนตามกรอบที่สำนักนโยบายและแผนกำหนด	เทศบาลโดยกองการศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนด้านการศึกษา ภายใต้กรอบและข้อกำหนดของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนตามกรอบของกองการศึกษาของเทศบาล

จากตารางข้างบนแสดงให้เห็นว่า การกำหนดนโยบายและแผนในทุกสังกัด ยกเว้นโรงเรียนเอกชน มีการดำเนินการคล้ายกันคือ หน่วยบริหารในระดับสูงสุดเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนการศึกษาระดับชาติ หน่วยบริหารระดับรองลงไปก็จะกำหนดนโยบายและแผนในหน่วยงานในความรับผิดชอบของตน ตามสภาพปัญหาความต้องการของท้องถิ่น กรอบกรอบนโยบายและแผนที่หน่วยบริหารระดับสูงกำหนดไว้ ส่วนโรงเรียนเอกชนนั้น การกำหนดนโยบายและแผนเป็นกิจการภายในของโรงเรียนแต่ละแห่ง ภายใต้กรอบแห่งกฎหมาย สำหรับการควบคุมกำกับการปฏิบัติตามนโยบายและแผนนั้นจะมีลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นหน่วยงานของรัฐนั้น มีการควบคุมกันตามลำดับขั้นการบังคับบัญชา ทั้งในด้านการเห็นชอบในนโยบายและการอนุมัติแผน และการรายงานผลการปฏิบัติ แต่ในกรณีของโรงเรียนเอกชนนั้นการดำเนินการทั้งหมดเป็นกิจการภายในของสถานศึกษาแต่ละแห่ง หน่วยงานของรัฐที่ดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนมีหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐ และการกำกับดูแลตามกรอบแห่งกฎหมายเท่านั้น

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	หน่วยงานระดับจังหวัดที่ดูแลการศึกษาของเอกชน	สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	กองการศึกษาของเทศบาล
ใช้หลักสูตรและแบบเรียนที่ส่วนกลางจัดทำขึ้น หรือได้รับอนุญาตจากส่วนกลาง หน่วยบริหารระดับจังหวัดมีหน้าที่ในการปรับหลักสูตรและแบบให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น และให้สนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและระเบียบที่กำหนดไว้	ใช้หลักสูตรและแบบเรียนที่ส่วนกลางจัดทำขึ้น หรือได้รับอนุญาตจากส่วนกลาง หน่วยบริหารระดับจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ในการส่งเสริมและกำกับดูแลให้โรงเรียนเอกชนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและระเบียบที่กำหนดไว้	ใช้หลักสูตรและแบบเรียนที่ส่วนกลางจัดทำขึ้น หรือได้รับอนุญาตจากส่วนกลาง หน่วยบริหารระดับจังหวัดมีหน้าที่ในการปรับหลักสูตรและแบบให้เหมาะสมกับท้องถิ่นมากขึ้น และให้การช่วยเหลือให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและระเบียบที่กำหนดไว้	ใช้หลักสูตรและแบบเรียนที่ส่วนกลางจัดทำขึ้น หรือได้รับอนุญาตจากส่วนกลาง หน่วยบริหารระดับจังหวัดมีหน้าที่ปรับหลักสูตรและแบบเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นมากขึ้น และให้การสนับสนุนช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและระเบียบที่กำหนดไว้

จากตารางข้างบนพอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในทุกสังกัดมีลักษณะคล้ายกันคือ ใช้หลักสูตรและแบบเรียนที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานในส่วนกลาง หรือได้รับอนุญาตจากส่วนกลาง หน่วยงานระดับจังหวัดมีหน้าที่ในการช่วยเหลือและให้การสนับสนุนให้สถานศึกษาต่างๆ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตรและระเบียบที่กำหนดไว้ หน่วยบริหารที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนของรัฐยังมีหน้าที่ในการปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียนให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นยิ่งขึ้นด้วย

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านการบริหารงานบุคคล

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	หน่วยงานระดับจังหวัดที่ดูแลการศึกษาของเอกชน	สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	กองการศึกษาของเทศบาล
หน่วยบริหารระดับจังหวัด โดยการเห็นชอบของอนุกรรมการข้าราชการครูจังหวัด (อ.ก.ค. จังหวัด) และคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (ก.ป.จ.) ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานบุคคลในบางเรื่อง และเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดไว้	ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการให้การอนุญาตหรือยกเลิกการแต่งตั้งผู้จัดการ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเต็มในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษานั้นๆ ภายกรอบแห่งกฎหมาย	กรุงเทพมหานครทำหน้าที่เหมือนกระทรวงต่างๆ ในการบริหารงานบุคคล โดยมีคณะกรรมการข้าราชกรุงเทพมหานคร (คล้ายกับ ก.พ.) ทำหน้าที่เป็นผู้ออกระเบียบการบริหารงานบุคคลของกรุงเทพมหานคร หน่วยบริหารระดับต่างๆ ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานบุคคลตามลำดับชั้นมากน้อย ตามขอบเขตที่กำหนดไว้	หน่วยบริหารระดับจังหวัดได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานบุคคลในบางเรื่อง ภายใต้การบังคับบัญชาของปลัดเทศบาล ผู้บริหารแต่ละระดับมีอำนาจในการบริหารงานบุคคลมากน้อยตามลำดับและขอบเขตที่กำหนดไว้ และตามระเบียบการบริหารงานบุคคลที่กำหนดไว้

จากตารางข้างบนแสดงให้เห็นว่า การบริหารงานบุคคลในทุกสังกัดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ยกเว้นการบริหารงานบุคคลในระดับสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กล่าวคือ ในการบริหารงานในแต่ละสังกัดจะดำเนินไปตามระเบียบและข้อกำหนดที่คณะกรรมการข้าราชการของสังกัดนั้นเป็นผู้กำหนด และผู้บริหารในแต่ละระดับจะได้รับมอบอำนาจตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในการบริหารงานบุคคลในความรับผิดชอบของตน ส่วนการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนนั้นดำเนินไปภายใต้ข้อกำหนดแห่งกฎหมาย โดยมีผู้ว่าราชจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจในการอนุญาตหรือยกเลิกการอนุญาตการแต่งตั้งผู้จัดการ และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดและมีอำนาจเต็มในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านการบริหารงานการงบประมาณ การเงิน และพัสดุ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	หน่วยงานระดับจังหวัดที่ดูแลการศึกษาของเอกชน	สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	กองการศึกษาของเทศบาล
งบประมาณในการดำเนินงานมาจากรัฐบาล การจัดตั้งและจัดสรรเป็นไประบบราชการทั่วไป หน่วยบริหารในส่วนกลางเป็นหน่วยรวบรวมแผนงานและโครงการจากจังหวัดต่างๆ เพื่อเสนอจัดตั้งงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณในแต่ละปี ส่วนการบริหารการเงินและพัสดุนั้น มีการมอบอำนาจให้กับผู้บริหารในระดับต่างๆ มากน้อยตามลำดับชั้นลงไป และปฏิบัติตามระเบียบกำหนด	การบริหารงานการงบประมาณ การเงินและพัสดุ ของโรงเรียนเอกชนเป็นกิจการภายในของโรงเรียนแต่ละแห่ง หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในแต่ละจังหวัด ทำหน้าที่ในการประสานงาน และดำเนินต่างๆ เกี่ยวกับเงินเหมวดอุดหนุน และเงินสงเคราะห์เท่านั้น	งบประมาณในการดำเนินงานมาจากรัฐบาลและท้องถิ่น การจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามระบบราชการ โดยมีกรุงเทพมหานครทำหน้าที่แทนหน่วยงานส่วนกลางในการเสนอจัดตั้งงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณประจำปี ส่วนการบริหารงานการเงินและพัสดุ มีการมอบอำนาจในดำเนินการได้มากน้อยตามลำดับชั้นลงไป และปฏิบัติตามที่ระเบียบกำหนด	งบประมาณในการดำเนินงานมาจากรัฐบาลและท้องถิ่น การจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณ เป็นไปตามระบบราชการทั่วไป โดยสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นเป็นหน่วยรวบรวมแผนงานและโครงการจากกองการศึกษาเทศบาลต่างๆ เพื่อเสนอจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณประจำปี ส่วนการบริหารงานการเงินและพัสดุนั้น มีการมอบอำนาจในการบริหารตามลำดับชั้นลงไป และปฏิบัติตามที่ระเบียบกำหนด

จากตารางข้างบนแสดงให้เห็นว่า งบประมาณในการจัดการประถมศึกษามี 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ (1) งบประมาณจากรัฐบาลเป็นหลัก ในกรณีของการจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2) งบประมาณจากรัฐบาลและจากท้องถิ่น ในกรณีของเทศบาลต่างๆ กับสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และ (3) งบประมาณจากรัฐบาลและการลงทุนของเอกชน ในกรณีของโรงเรียนเอกชน สำหรับการจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณในส่วนของหน่วยงานของรัฐนั้น ดำเนินไปตามระบบของทางราชการ ส่วนการจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณในโรงเรียนเอกชนนั้นเป็นกิจการภายในของแต่ละแห่ง และในการบริหารงานการเงินและพัสดุก็เช่นเดียวกัน ในกรณีของโรงเรียนเอกชนนั้นเป็นกิจการภายในของโรงเรียนเอกชนแต่ละแห่ง ส่วนในหน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินไปตามระเบียบของทางราชการ แต่ละผู้บริหารในแต่ละระดับในแต่ละสังกัดจะได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานในความรับผิดชอบของตน มากน้อยตามลำดับชั้น และตามขอบเขตที่กำหนดไว้

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านการบริหารการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	หน่วยงานระดับจังหวัดที่ดูแลการศึกษาของเอกชน	สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	กองการศึกษาของเทศบาล
ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านวิชาการโดยการใช้หลักสูตร แบบเรียนเดียวกัน มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลาง และการนิเทศติดตามผลจากจังหวัดและส่วนกลาง ส่วนการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุนั้น มีการกำหนดให้ปฏิบัติตามระเบียบ และมีการการตรวจสอบภายในควบคู่ไปกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน	ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านวิชาการโดยการใช้หลักสูตร แบบเรียนเดียวกัน มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางและการนิเทศติดตามผลจากส่วนกลาง และการควบทางกฎหมาย โดยให้อำนาจผู้ว่าราชจังหวัดในการอนุญาตการตั้งหรือยกเลิกการจัดตั้งโรงเรียน ส่วนการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุนั้น หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบเฉพาะในส่วนที่เป็นเงินเหมวดอุดหนุน และเงินสงเคราะห์ต่างๆ เท่านั้น	ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านวิชาการโดยการใช้หลักสูตร แบบเรียนเดียวกัน มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางและการนิเทศติดตามผลจากสำนักการศึกษา ส่วนการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุนั้นกำหนดให้ปฏิบัติตามระเบียบ และมีการตรวจสอบภายในควบคู่ไปกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน	ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านวิชาการโดยการใช้หลักสูตร แบบเรียนเดียวกัน มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางและการนิเทศติดตามผลจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น และกองการศึกษาเทศบาล ส่วนการควบคุมด้านการเงินและพัสดุนั้นกำหนดให้ปฏิบัติระเบียบ และมีการตรวจสอบภายในควบคู่ไปกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

จากตารางข้างบนจะเห็นได้ว่า การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านวิชาการนั้นทุกสังกัดกำหนดให้โรงเรียนต่างๆ ให้หลักสูตรและแบบเรียนเดียวกัน มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลาง และการนิเทศติดตามผล ส่วนการควบคุมคุณภาพด้านการเงินและพัสดุนั้นทุกสังกัด ยกเว้นโรงเรียนเอกชน กำหนดให้หน่วยบริหารต่างๆ ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ และมีหน่วยตรวจสอบภายในดำเนินงานควบคู่ไปกับการดำเนินงานของสำนักงานตรวจสอบเงินแผ่นดินด้วย ส่วนโรงเรียนเอกชนนั้นเป็นกิจการภายในของแต่ละแห่ง หน่วยงานของรัฐในระดับจังหวัดที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาเอกชน จะควบคุมดูแลเฉพาะในส่วนที่เป็นเงินเหมวดอุดหนุน และเงินสงค์เคราะห์เท่านั้น

ในด้านการประมวลปัญหาที่เกี่ยวข้องในการบริหารการประถมศึกษาที่ระดับจังหวัด ปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องการบริหารการประถมศึกษาที่ระดับจังหวัดของแต่ละสังกัดจะมีลักษณะแตกต่างกัน พอสรุปได้ดังนี้

หน่วยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประถมศึกษาที่เกิดขึ้นจากการบริหารตามแนวที่กล่าวมาแล้วของหน่วยบริหารระดับจังหวัดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น พอสรุปได้ดังนี้

1. การให้ตัวแทนครูเป็นกรรมการในการบริหารโดยองค์คณะบุคคลนั้น ก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองบังคับบัญชา กล่าวคือเมื่อครูได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหาร จะเข้ามาทำหน้าที่คล้ายกับเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด แต่เมื่อครบวาระแล้วจะกลับไปเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา จึงทำให้เกิดปัญหาด้านการปกครอง

2. การที่คณะกรรมการการประถมศึกษาระดับจังหวัด และอนุกรรมการข้าราชการครูระดับจังหวัด มีอำนาจในการพิจารณาเห็นชอบการตัดสินใจในการบริหาร นอกจากจะก่อให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจแล้ว บางครั้งยังก่อให้เกิดขัดแย้งในการบริหารด้วย คณะกรรมการเหล่านี้น่าจะมีอำนาจเฉพาะการพิจารณาเรื่องสำคัญในเชิงนโยบาย ระเบียบปฏิบัติเท่านั้น การบริหารควรอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารสูงสุดของระดับจังหวัด

3. การจัดซื้อ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ให้กับสถานศึกษาซึ่งดำเนินการโดย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด บางครั้งก็ไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือสภาพการใช้งานของโรงเรียน สำหรับแนวทางแก้ไขนั้น บางท่านก็เห็นว่าน่าจะจัดสรรเป็นเงินงบอุดหนุนให้กับโรงเรียน บางท่านก็เห็นว่าโรงเรียนเป็นผู้เสนอซื้อ จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการทางธุรการและการเงินให้ เป็นต้น

4. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนนั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาทางเทคนิคและวิธีการ เช่น การจัดทำแผนล่าช้า การปฏิบัติตามแผนขาดประสิทธิภาพ เป็นต้น

5. การใช้หลักสูตรและแบบเรียนจากส่วนกลาง ไม่เป็นปัญหาในการบริหารวิชาการ แม้ว่าเนื้อหาในแบบเรียนบางอย่างไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น แต่การที่จะจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นนั้นมีปัญหาเรื่องความ

พร้อมของบุคลกร ปัญหาที่สำคัญของการจัดการประถมศึกษาคือ คุณภาพและความเท่าเทียมของโอกาสในการได้รับการศึกษาของเยาวชนซึ่งอยู่ในเมืองและชนบท

6. ปัญหาสำคัญในการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานนั้นคือ การไม่สามารถที่จะเกลี่ยครูที่มีคุณภาพไปสู่ชุมชนที่ห่างไกลและขาดแคลนได้ นอกจากนั้นหน่วยบริหารระดับจังหวัดยังขาดงบประมาณและกำลังคนในการดำเนินการนิเทศ ติดตามผล และให้การช่วยเหลือแก่โรงเรียนต่างๆ

หน่วยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประถมศึกษาที่เกิดขึ้นจากการบริหารตามแนวที่กล่าวมาแล้วของหน่วยบริหารระดับจังหวัดในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน พอสรุปได้ดังนี้

1. หน่วยบริหารระดับจังหวัดไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชา จึงทำให้ไม่สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนเอกชนในพื้นที่ได้เท่าที่ควร

2. หน่วยบริหารระดับจังหวัด โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน คือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และอำเภอ ไม่มีกำลังคนในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

3. การดำเนินงานต่างๆ เป็นกิจการภายในของโรงเรียนเอกชนแต่ละแห่ง การที่โรงเรียนจะดำเนินการอย่างไร หน่วยบริหารระดับจังหวัดไม่อาจจะควบคุมได้เท่าที่ควร บางครั้งครูผู้สอนถูกเอารัดเอาเปรียบแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับจังหวัดก็ช่วยอะไรไม่ได้มาก เพราะบางครั้งครูผู้สอนก็จำใจต้องทำอย่างนั้น ไม่อย่างนั้นก็ไม่มีงานทำ

4. เกณฑ์พิจารณาเงินสงเคราะห์ยังไม่เหมาะสมและเป็นธรรม ครูบางคนไม่ได้สิทธิ์เหล่านี้

5. การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เด็กที่ไปเข้าโรงเรียนเอกชนในต่างจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นเด็กเหลือเลือกจากโรงเรียนรัฐบาลทั้งนั้น ครูผู้สอนก็ไม่อาจจะหาให้ดีรงวุฒิ และมีคุณภาพได้ ผู้ประกอบกิจการต่างๆ ที่ยังจัดการเรียนการสอนอยู่เพราะเห็นว่าเคยๆทำกันมา ถ้าจะเลิกก็สงสารเด็กและครู

หน่วยในสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประถมศึกษาที่เกิดขึ้นจากการบริหารตามแนวที่กล่าวมาแล้วของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พอสรุปได้ดังนี้

1. หน่วยงานทางการศึกษาระดับเขต และโรงเรียนต่างๆอยู่ในการบังคับบัญชาของสำนักงานเขต ซึ่งขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร ไม่ได้ขึ้นกับสำนักการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา จึงทำให้การดำเนินงานในบางครั้งเกิดความขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายปกครองและนักการศึกษา

2. แม้กรุงเทพมหานครจะมีการปกครองครอบคลุมพื้นที่จังหวัด แต่ไม่มีอำนาจในการเกณฑ์นักเรียน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่นร่วมจัดการศึกษา จึงทำให้การวางแผนร่วมกันขาดประสิทธิภาพ

3. การให้โรงเรียนต่างๆขึ้นกับเขต ทำให้จำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตต่างกัน บางเขตมีโรงเรียนไม่กี่โรง บางเขตมีจำนวนโรงเรียนมาก ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหาร ขณะนี้กรุงเทพมหานครกำลังทดลองแบ่งพื้นที่การศึกษาใหม่โดยไม่ยึดพื้นที่ของเขตต่างๆ แต่จะยึดจำนวนโรงเรียน ดังนั้นพื้นที่การศึกษาหนึ่งๆ อาจจะรวมพื้นที่ของสำนักงานเขตหลายๆ พื้นที่เข้าด้วยกันได้

หน่วยในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น

ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประถมศึกษาที่เกิดขึ้นจากการบริหารตามแนวที่กล่าวมาแล้วของกองการศึกษาของเทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นพอสรุปได้ดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของเทศบาลมีหน่วยบังคับบัญชา 2 หน่วยคือเทศบาลและสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาในการสั่งการ การปฏิบัติงานและการรายงาน

2. งบประมาณในการดำเนินงานของเทศบาลส่วนใหญ่มาจากส่วนกลาง (ผ่านทางสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น) จึงทำให้เกิดปัญหาในการขยายงานการศึกษา แต่ถ้าจะใช้รายได้ท้องถิ่นในการดำเนิน ก็มีข้อจำกัดที่รายได้ของเทศบาลยังน้อย

3. ประชาชนและผู้ทรงคุณท้องถิ่นยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แท้จริง

4. เขตพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาซ้ำซ้อน มีปัญหาเรื่องแย่งนักเรียนกันระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและเทศบาล

5. ข้าราชการครูในสังกัดเทศบาลถูกใช้งานเพื่อตอบสนองนโยบายด้านอื่นๆ เช่น งานพัฒนาชุมชน งานประเพณีต่างๆ นอกเหนือจากการรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูเทศบาลไม่ค่อยพอใจในส่วนนี้

ที่กล่าวมาแล้วเป็นสาระโดยสรุปของผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ได้นำไปปรับใช้ในการสร้างรูปแบบขั้นต้นในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

การสร้างรูปแบบขั้นต้น

รายงานการวิจัยในส่วนที่สองนี้เป็นรายงานการดำเนินการในเรื่อง (1) หลักการกำกับการกำหนดรูปแบบ และ (2) การกำหนดรายละเอียดและร่างรูปแบบขั้นต้น

1. **หลักการกำกับการสร้างรูปแบบ**

หลักการกำกับการสร้างรูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัดที่สร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ ประมวลได้จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดหลักการจัดองค์การและการบริหาร การบริหารการศึกษา และการประถมศึกษาที่เคยนำเสนอในช่วงที่ผ่านมา แนวคิดที่ประมวลได้จากผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาหลักการจัดและบริหารการประถมศึกษา และรายงานการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการประถมศึกษาที่ระดับจังหวัด ดังรายละเอียดในส่วนแสดงมาแล้วนี้ จากนั้นได้วิเคราะห์เป็นหลักการเพื่อใช้กำกับการสร้างรูปแบบในการบริหารจัดการประถมศึกษาได้ดังหลักการต่อไปนี้

หลักการสำคัญกำกับการกำหนดรูปแบบ

1. หน่วยบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรมีอำนาจและความเป็นอิสระในการบริหารงานในความรับผิดชอบของตนมากขึ้น ควรเปลี่ยนจากระบบปัจจุบันไปเป็นการกระจายอำนาจให้มากขึ้น

2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการกำกับดูแลและบริหารการประถมศึกษาของจังหวัดและชุมชนของตนเองมากขึ้น

3. การบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรดำเนินการโดยมีเอกภาพโดยเฉพาะ ด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

4. การจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารการจัดการประถมศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องและ สัมพันธ์กับการบริหารระดับอื่นด้วย

5. การจัดการประถมศึกษาควรตอบสนองต่อปัญหาความต้องการด้านการประถมศึกษาของท้องถิ่นโดยตรง และขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย

6. ประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และดำเนินการในการจัดการประถมศึกษาในจังหวัดและชุมชนของตนเองมากขึ้น

หลักการกำกับการสร้างรูปแบบทั้ง 6 ข้อนี้จะเป็นหลักพื้นฐานในการสร้างรูปแบบขั้นต้น ซึ่งจะนำเสนอต่อไป

2. รูปแบบขั้นต้น

รูปแบบขั้นต้นที่สร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบที่มีหลายตัวแบบให้เลือก (Alternative Model) มีทั้งสิ้น 5 รูปแบบด้วยกัน ซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยโครงสร้างและรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

1. หลักการสำคัญกำกับการกำหนดรูปแบบ

2. ภาพรวมและสาระโดยสรุปของรูปแบบ

3. โครงสร้างระบบงาน

4. รายละเอียดประกอบในแต่ละส่วน ซึ่งเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับ

4.1. องค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

4.2. การกำหนดนโยบายและแผน

4.3 การบริหารงานวิชาการ

4.4. การบริหารงานบุคคล

4.5. การบริหารงานงบประมาณ การเงินและพัสดุ และ

4.6. การบริหารการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน

รูปแบบขั้นต้นทั้ง 5 รูปแบบที่สร้างขึ้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1

หลักการสำคัญกำกับการกำหนดรูปแบบ

1. หน่วยบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรมีอำนาจและความเป็นอิสระในการบริหารงานในความรับผิดชอบของตนมากขึ้น ควรเปลี่ยนจากระบบปัจจุบันไปเป็นการกระจายอำนาจให้มากขึ้น

2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการกำกับดูแลและบริหารการประถมศึกษาของจังหวัดและชุมชนของตนเองมากขึ้น

3. การบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรดำเนินการโดยมีเอกภาพ โดยเฉพาะด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

4. การจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารการจัดการประถมศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการบริหารระดับอื่นด้วย

5. การจัดการประถมศึกษาควรตอบสนองต่อปัญหาความต้องการด้านการประถมศึกษาของท้องถิ่น โดยตรง และขณะเดียวกันก็คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย

6. ประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล และดำเนินการในการจัดการประถมศึกษา ในจังหวัดและชุมชนของตนเองมากขึ้น

ภาพรวมและสาระโดยสรุป

การบริหารการประถมศึกษาตามรูปแบบนี้ กำหนดให้ *การจัดการประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดทุกประเภท* อยู่ในการกำกับดูแลของ *สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด* ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดราชการส่วนกลาง แต่ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจเต็มกำกับดูแลการจัดการประถมศึกษาในระดับจังหวัด ภายใต้การควบคุมกำกับของ *คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด* ซึ่งประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง ตัวแทนประชาชน และผู้ทรงคุณวุฒิ (ซึ่งได้รับการคัดเลือกและเสนอการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการโดยตำแหน่งและตัวแทนประชาชน)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้บริหาร มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนระยะยาวในการจัดการประถมศึกษาของจังหวัด กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางด้านต่างๆ ให้การรับรองหรือยกเลิกการรับรองมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียน และเป็นผู้ออกกฎระเบียบเพื่อใช้เป็นแนวในการบริหารงานของหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ในจังหวัด โดยต้องได้รับการเห็นชอบจาก *คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด*

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและดำเนินการการประถมศึกษาในพื้นที่ประกอบด้วย *สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษากลุ่มโรงเรียน* และ *โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐและของเอกชนแต่ละโรงเรียน* หน่วยงานเหล่านี้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและบริหารการประถมศึกษาในพื้นที่บริการการประถมศึกษาลดหลั่นกันไป

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีผู้อำนวยการการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้บริหารรับผิดชอบการดำเนินการตามนโยบายและแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในพื้นที่แต่ละอำเภอ โดยอยู่ในการควบคุมดูแลของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

สำนักงานการประถมศึกษากลุ่มโรงเรียน มีหัวหน้าสำนักการประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนเป็นผู้บริหาร มีหน้าที่ด้านการศึกษา วิจัย รวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสภาวะการศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบและให้การสนับสนุนและเสนอแนะด้านวิชาการแก่สถานศึกษาต่างๆ ในพื้นที่

โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนโดยตรง มีหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนในการดำเนินงานในสถานศึกษาของตน และรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้เป็นไปตามนโยบายและแผน และหลักสูตร แบบเรียน และแนวการวัดผลประเมินผลที่กำหนดไว้ โดยมี*คณะกรรมการบริหารโรงเรียน* เป็นผู้กำกับดูแล ส่วนคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะมีองค์ประกอบอย่างไรให้ขึ้นอยู่กับ ระเบียบที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

การบริหารรูปแบบนิโดยทั่วไป มีลักษณะคล้ายกันหรือใกล้เคียงกันกับระบบการบริหารการ ศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ในปัจจุบัน แต่กำหนดให้หน่วย บริหารระดับจังหวัดคือ *สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด* กำกับดูแลการจัดการประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดนั้นๆ ทั้งหมด ทั้งของรัฐและเอกชน และสำนักงานนี้ได้รับมอบอำนาจเต็มจากส่วนกลางในการบริหารงานในความรับผิดชอบของตน*ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด* ซึ่งทำหน้าที่แทนส่วนกลางตามระบบปัจจุบัน ยกเว้นการอนุมัติการแต่งตั้งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

โครงสร้างระบบงาน

โครงสร้างระบบงานตามรูปแบบที่ 1 โดยภาพรวมมีลักษณะดังนี้

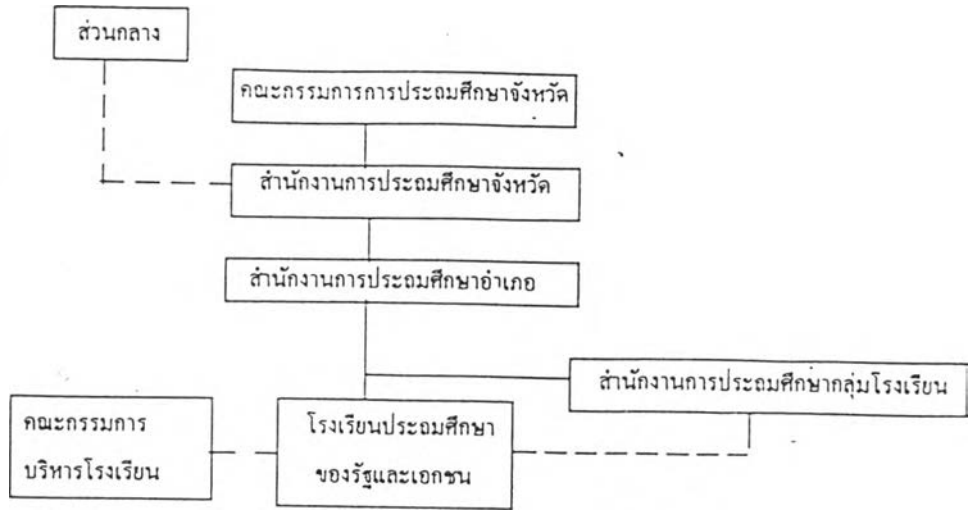

รายละเอียดประกอบในแต่ละส่วน

องค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องในการบริหาร

1. *คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด*

คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการโดยการเลือกตั้ง และกรรมการโดยการแต่งตั้ง มีสัดส่วนจำนวนเท่ากัน

กรรมการโดยตำแหน่งประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สาธารณสุขจังหวัด ปลัดเทศบาล ศึกษาธิการจังหวัด สามัญศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในแต่ละจังหวัด จำนวน 6 คน และอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

กรรมการโดยการแต่งตั้ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น มีจำนวน 6 คน ซึ่งคณะกรรมการโดยตำแหน่งและโดยการเลือกตั้ง เป็นผู้พิจารณาแต่งตั้ง

คณะกรรมการชุดนี้ไม่มีเงินเดือนประจำ แต่จะได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติราชการเป็นครั้งคราวไป ให้คณะกรรมการเป็นผู้เลือกประธานและรองประธานคณะกรรมการ ให้ผู้อำนวยกาการประถมศึกษาจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติและให้การเห็นชอบในนโยบาย แผน เกณฑ์มาตรฐาน ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆของจังหวัด การรับรองมาตรฐานโรงเรียน การพิจารณา งบประมาณ รวมทั้งการกำหนดวิธีการสรรหาและการเสนอการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และกำกับดูแลการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2. *คณะกรรมการการบริหารโรงเรียน*

คณะกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน จะมีจำนวนเท่าใด และมีองค์ประกอบอย่างไร ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนั้นๆ กำหนด ส่วน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนั้น ควรเป็นดังนี้คือ มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย อนุมัติแผน พิจารณาการงบประมาณของโรงเรียนประจำปี ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน และดูแลกำกับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการประถมศึกษาของจังหวัดและสภาพปัญหาของโรงเรียน

การกำหนดนโยบายและแผน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการประถมศึกษาระยะ 5 ปี ของจังหวัด ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาระดับชาติ และเป็นผู้พิจาณาอนุมัติแผนประจำปีของจังหวัด โดยต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นหน่วยรับผิดชอบในการนำนโยบายและแผนของจังหวัดไปปฏิบัติ ประสานงาน และกำกับดูแลให้หน่วยงานต่างๆ และโรงเรียนในเขตอำเภอดำเนินงานตามนโยบายและแผนของจังหวัด

สำนักงานการประถมศึกษากลุ่มโรงเรียน มีหน้าที่ในการศึกษา วิจัย และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาวะการปฏิบัติงานตามแผนและนโยบายการศึกษาของจังหวัด เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านนโยบายและการวางแผนของจังหวัดและโรงเรียนต่างๆ

สำหรับโรงเรียนทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนในการดำเนินงานของโรงเรียนโดยพิจารณาตามสภาพปัญหาของโรงเรียนและให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการประถมศึกษาของจังหวัด

การบริหารงานวิชาการ

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละจังหวัดใช้หลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวการปรเมินผลการเรียนทั้งที่จัดทำโดยส่วนกลางและส่วนที่จัดทำเพิ่มเติมขึ้นในจังหวัด ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

เฉพาะในส่วนที่ดำเนินการในระดับจังหวัดนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีหน้าที่ในจัดทำหลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวการประเมินผลการเรียนของจังหวัดเพิ่มเติมโดยไม่ขัดแย้งกับหลักสูตรกลาง และต้องได้รับการเห็นชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

สำนักการประถมศึกษาระดับอำเภอมีหน้าที่ในการประสานงานด้านวิชาการ ให้การสนับสนุน และนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักการประถม ศึกษากลุ่มโรงเรียนเป็นหน่วยงานในการศึกษา วิจัย รวบรวมข้อมูลเกี่ยวสภาวะการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม

ส่วนโรงเรียนเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ เป็นผู้รับผิดชอบ และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร แบบเรียน และแนวในการประเมินผลการเรียน ทั้งในส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น

การบริหารงานบุคคล

ผู้บริหารที่รับผิดชอบในการบริหารงานในแต่ละหน่วย มีอำนาจเต็มในการบริหารงานบุคคลในทุกด้าน ตามระเบียบปฏิบัติการบริหารบุคคลซึ่งคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้กำหนด การบรรจุแต่งตั้ง การโยกย้าย และการให้พ้นจากงาน ต้องได้รับการเห็นชอบจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนตำแหน่งผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัดนั้นต้องได้รับการอนุมัติจากส่วนกลาง

อำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารหน่วยบริหาร ในระดับอื่นๆ เป็นดังนี้

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาอำเภอ เป็นอำนาจของผู้อำนวยการการการประถมศึกษาจังหวัด โดยการเห็นชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

หัวหน้าสำนักการประถมศึกษากลุ่มโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้อนุมัติการแต่งตั้ง โดยการเสนอของผู้อำนวยการการประถมศึกษาอำเภอ

การแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหาร และการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาเอกชนนั้น เป็นอำนาจเต็มของเจ้าของกิจการและผู้จัดการ โดยการอนุมัติของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ตามระเบียบที่กำหนดไว้

การบริหารงานการงบประมาณ การเงิน และพัสดุ

เงินงบประมาณในการดำเนินงานด้านการประถมศึกษาในส่วนที่เป็นสถานศึกษาของรัฐนั้นมาจากเงินหมวดอุดหนุนจากส่วนกลาง โดยการจัดสรรให้หน่วยบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ในลักษณะเป็นยอดรวมทั้งจังหวัด และให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้พิจารณาจัดสรรงบประมาณในการจัดการประถมศึกษาของจังหวัด

การบริหารการเงินและพัสดุนั้น ผู้บริหารในแต่ละระดับมีอำนาจเต็มในการจัดซื้อ จัดจ้าง และอนุมัติเงินตามแผนงานและโครงการที่ได้รับการอนุมัติไว้แล้ว โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องตามระเบียบของทางราชการและตามระเบียบที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกำหนด

สถานศึกษาของเอกชนนั้นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้จากรายได้ของเจ้าของกิจการและเงินอุดหนุนบางส่วนจากรัฐ การบริหารการเงินและพัสดุในส่วนที่เป็นรายจ่ายของเจ้าของกิจการเป็นกิจการภายในสถานศึกษา หน่วยบริหารของรัฐจะควบคุมตรวจสอบเฉพาะในส่วนที่เป็นเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่านั้น

การบริหารการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน

การดำเนินการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับจังหวัดเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งเป็นผู้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางของจังหวัด เป็นผู้ให้การรับรองหรือยกเลิกการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัด ตามระบบการรับรองมาตรฐาน (Accreditation System) ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจัดระบบการนิเทศติดตามผล และให้ สำนักงานการประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนดูแลช่วยเหลือให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในกลุ่ม

ในการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้กำหนดเกณฑ์กลางคุณภาพและมาตรฐานของวัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง และจัดให้มีหน่วยตรวจสอบภายในเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนควบคู่ไปกับสำนักงาน ตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)

รูปแบบที่ 2

หลักการสำคัญกำกับการกำหนดรูปแบบ

1. หน่วยบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรมีอำนาจและความเป็นอิสระในการบริหารงานในความรับผิดชอบของคนมากขึ้น ควรเปลี่ยนจากระบบปัจจุบันไปเป็นการกระจายอำนาจให้มากขึ้น

2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการกำกับดูแลและบริหารการประถมศึกษาของจังหวัดและชุมชนของคนเองมากขึ้น

3. การบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรดำเนินการโดยมีเอกภาพ โดยเฉพาะด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

4. การจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารการจัดการประถมศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการบริหารระดับอื่นด้วย

5. การจัดการประถมศึกษาควรตอบสนองต่อปัญหาความต้องการด้านการประถมศึกษาของท้องถิ่น โดยตรง และขณะเดียวกันก็คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย

6. ประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล และดำเนินการในการจัดการประถมศึกษา ในจังหวัดและชุมชนของคนเองมากขึ้น

ภาพรวมและสาระโดยสรุป

การบริหารการประถมศึกษาตามรูปแบบนี้ กำหนดให้*การจัดการประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดทุกประเภทอยู่ในการกำกับดูแลของจังหวัด* โดยมี *สำนักการศึกษาจังหวัด* เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการดังกล่าว *มีคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด* เป็นที่ปรึกษา และขึ้นตรงต่อรองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายการศึกษา

สำนักการศึกษาจังหวัด มีผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเป็นผู้บริหาร มีหน้าที่กำหนดนโยบาย จัดทำแผนระยะยาวในการจัดการประถมศึกษาของจังหวัด กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางด้านต่างๆ ให้การรับรองหรือยกเลิกการรับรองมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียน ออกระเบียบเพื่อใช้เป็นแนวในการบริหารงานของหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัด โดยมี *คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด* เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการโดยการแต่งตั้ง และกรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชน มีหน้าที่ในการพิจารณาและให้คำปรึกษางานต่างๆของสำนักการศึกษา จังหวัด ตามขอบเขตที่กำหนด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและดำเนินการการประถมศึกษาในพื้นที่ประกอบด้วย *สำนักการศึกษาอำเภอ* *สำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียน* และ *โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐและของเอกชนแต่ละโรงเรียน* หน่วยงานเหล่านี้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและบริหารการประถมศึกษาในพื้นที่บริการ การประถมศึกษาลดหลั่นกันไป

สำนักการศึกษาอำเภอ มีผู้อำนวยการสำนักการศึกษาอำเภอเป็นผู้บริหาร รับผิดชอบการดำเนินการตามนโยบายและแผนของสำนักการศึกษาจังหวัด ในพื้นที่แต่ละอำเภอ โดยอยู่ในการควบคุมดูแลของผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด

สำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียน มีหัวหน้าสำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียนเป็นผู้บริหาร มีหน้าที่ด้านการศึกษา วิจัย รวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสภาวะการศึกษาในเขตพื้นที่กลุ่มโรงเรียน และให้การสนับสนุนและเสนอแนะด้านวิชาการแก่สถานศึกษาต่างๆ ในพื้นที่

โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนโดยตรง มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนในการดำเนินงานในสถานศึกษาของตน และรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในความรับผิดชอบของตนให้เป็นไปตามนโยบายและแผน และหลักสูตร แบบเรียน และแนวการวัดผลประเมินผลที่กำหนดไว้ โดยมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นผู้กำกับดูแล ส่วนคณะกรรมการ บริหารโรงเรียนจะมีองค์ประกอบอย่างไร ขึ้นอยู่กับระเบียบที่สำนักการศึกษาจังหวัดกำหนด

การบริหารรูปแบบนี้มีลักษณะโดยทั่วไปคือ*หน่วยบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัดขึ้นตรงกับจังหวัด* ซึ่งคล้ายกันหรือใกล้เคียงกันกับระบบการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (กทม.) ในปัจจุบัน แต่กำหนดให้หน่วยบริหารระดับจังหวัดคือ *สำนักการศึกษาจังหวัด* กำกับดูแลการจัดการประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดนั้นๆ ทั้งหมด ทั้งของรัฐและเอกชน

โครงสร้างระบบงาน

โครงสร้างระบบงานตามรูปแบบที่ 2 โดยภาพรวมมีลักษณะดังนี้

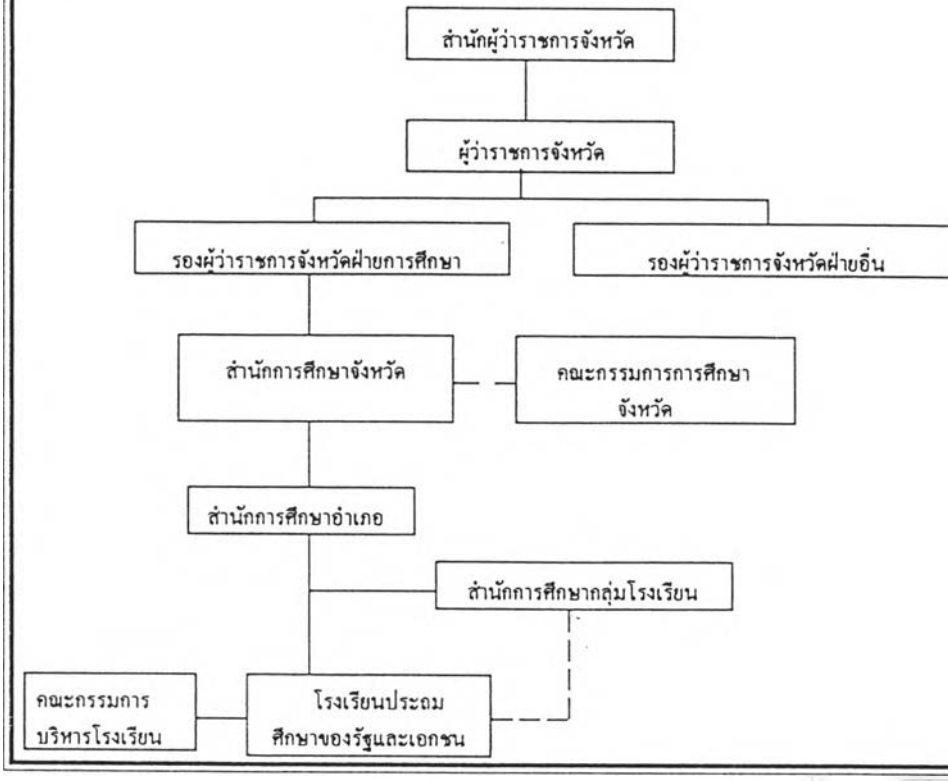

รายละเอียดประกอบในแต่ละส่วน

องค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องในการบริหาร

1. คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

คณะกรรมการการศึกษาจังหวัดประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการโดยการเลือกตั้ง และกรรมการโดยการแต่งตั้ง มีสัดส่วนจำนวนเท่ากัน

กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วยรองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายการศึกษาเป็นกรรมการที่ปรึกษา ประธานที่ปรึกษารองผู้ว่าฝ่ายการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ ผู้อำนวยการสำนักงานแผนและนโยบายของจังหวัด สามัญศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด

กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในแต่ละจังหวัด จำนวน 5 คน และอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

กรรมการโดยการแต่งตั้ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น มีจำนวน 5 คน ซึ่งคณะกรรมการโดยตำแหน่งและโดยการเลือกตั้งเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้ง

คณะกรรมการชุดนี้ไม่มีเงินเดือนประจำ แต่จะได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติราชการเป็นครั้งคราว ให้คณะกรรมการเป็นผู้เลือกประธานและรองประธานคณะกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่รองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายการศึกษาในกิจการด้านการศึกษาของจังหวัด และให้คำแนะนำแก่สำนักการศึกษาจังหวัด เกี่ยวกับ นโยบายและแผน เกณฑ์มาตรฐาน ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆของจังหวัด ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการงบประมาณและการบริหารงานของสำนักการศึกษาจังหวัดตามขอบเขตที่กำหนดไว้

2. *คณะกรรมการการบริหารโรงเรียน*

คณะกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน จะมีจำนวนเท่าใดและมีองค์ประกอบอย่างไร ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนดและด้วยการเห็นชอบของรองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายการศึกษา ส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนั้นควรเป็นดังนี้คือ มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย อนุมัติแผน พิจารณาการงบประมาณของโรงเรียนประจำปี ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน และดูแล กำกับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการประถมศึกษาของจังหวัดและสภาพปัญหาของโรงเรียน

การกำหนดนโยบายและแผน

สำนักการศึกษาจังหวัด เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการประถมศึกษาระยะ 5 ปี ของจังหวัด ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาระดับชาติ และเป็นผู้พิจาณาอนุมัติแผนประจำปีของจังหวัด

สำนักการศึกษาอำเภอ เป็นหน่วยรับผิดชอบในการนำนโยบายและแผนของจังหวัดไปปฏิบัติ ตลอดจนกำกับดูแลให้หน่วยงานต่างๆในเขตความรับผิดชอบดำเนินงานตามนโยบายและแผนของจังหวัด สำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียน ทำหน้าที่ศึกษา วิจัย และรวบรวมข้อมูล สภาวะการปฏิบัติงานตามแผนและนโยบายของสถานศึกษาต่างๆในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนของจังหวัดและโรงเรียนต่างๆ

สำหรับโรงเรียนทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนในการดำเนินงานของโรงเรียนโดยพิจารณาตามสภาพปัญหาของโรงเรียนและให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของจังหวัด

การบริหารงานวิชาการ

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละจังหวัดใช้หลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวการประเมินผลการเรียนทั้งที่จัดทำโดยส่วนกลางและที่จัดทำเพิ่มเติมขึ้นในจังหวัด ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

เฉพาะในส่วนที่ดำเนินการในระดับจังหวัดนั้น สำนักการศึกษาจังหวัดมีหน้าที่ในจัดทำหลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวการประเมินผลการเรียนของจังหวัด โดยการปรึกษาแนะนำของคณะกรรมการศึกษาจังหวัด

สำนักการศึกษาอำเภอ มีหน้าที่ในการประสานงานด้านวิชาการ ให้การสนับสนุน และนิเทศ ติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ

สำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียนเป็นหน่วยงานศึกษา วิจัย รวบรวมข้อมูลเกี่ยวสภาวะการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม และให้การช่วยเหลือแนะนำด้านวิชาการแก่โรงเรียนต่างๆในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

โรงเรียนเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ เป็นผู้รับผิดชอบ และดำเนินการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ประตามหลักสูตร แบบเรียน และแนวในการประเมินผลการเรียน ทั้งในส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น

การบริหารงานบุคคล

ผู้บริหารที่รับผิดชอบในการบริหารงานในแต่ละหน่วย มีอำนาจเต็มในการบริหารงานบุคคลในทุกด้าน ตามระเบียบปฏิบัติการบริหารบุคคลของสำนักการศึกษาจังหวัด เรื่องการบรรจุ แต่งตั้ง การโยกย้าย และการให้พ้นจากงาน ให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักศึกษาจังหวัด และคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ส่วนตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัดนั้นให้ดำเนินการโดยวิธีสรรหา และแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด

อำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารหน่วยบริหารในระดับอื่นๆ เป็นดังนี้

ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาอำเภอ เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด เสนอการแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของรองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายการศึกษา

หัวหน้าสำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน ให้ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัดเป็นผู้อนุมัติการแต่งตั้ง โดยการเสนอของผู้อำนวยการสำนักการศึกษาอำเภอ

การแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหาร และการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาเอกชนนั้น เป็นอำนาจเต็มของเจ้าของกิจการ และผู้จัดการ โดยการอนุมัติของผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด ตามระเบียบที่กำหนดไว้

การบริหารงานการงบประมาณ การเงิน และพัสดุ

เงินงบประมาณในการดำเนินงานด้านการประถมศึกษาในส่วนที่เป็นสถานศึกษาของรัฐนั้นมาจากรายได้ของท้องถิ่นและเงินหมวดอุดหนุนเฉพาะด้านการศึกษาจากส่วนกลาง ในลักษณะเป็นยอดรวมทั้งจังหวัด และให้สำนักการศึกษาจังหวัดเป็นผู้เสนอขออนุมัติการงบประมาณในการจัดการประถมศึกษาของจังหวัดจาก สภาจังหวัด

การบริหารการเงินและพัสดุนั้น ผู้บริหารในแต่ละระดับมีอำนาจเต็มในการจัดซื้อ จัดจ้าง และอนุมัติเงินตามแผนงานและโครงการที่ได้รับการอนุมัติไว้แล้ว โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องตามระเบียบของทางราชการและตามระเบียบที่สำนักการศึกษาจังหวัดกำหนด

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานศึกษาของเอกชนนั้น ได้มาจากรายได้ของเจ้าของกิจการและเงินหมวดอุดหนุนจากรัฐบาล การบริหารการเงินและพัสดุในส่วนที่เป็นรายจ่ายของเจ้าของกิจการเป็นกิจการภายในสถานศึกษา หน่วยบริหารของรัฐจะควบคุมตรวจสอบเฉพาะในส่วนที่เป็นเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่านั้น

การบริหารการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน

ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับจังหวัดดำเนินการโดยสำนักการศึกษาจังหวัด เป็นผู้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางของจังหวัด และเป็นผู้ออกใบรับรองหรือยกเลิกการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัด ตามระบบการรับรองมาตรฐานคุณภาพ (Acreditation System) ให้สำนักการศึกษาจังหวัดจัดระบบการนิเทศติดตามผลและให้การช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ร่วมกับสำนักการศึกษาอำเภอและกลุ่มโรงเรียน

ในการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุ สำนักการศึกษาจังหวัด เป็นผู้กำหนดเกณฑ์กลางคุณภาพและมาตรฐานของวัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้างไว้ และจัดให้มีหน่วยตรวจสอบภายในเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งในระดับจังหวัด และอำเภอ ควบคู่ไปกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)

รูปแบบที่ 3

หลักการสำคัญกำกับการกำหนดรูปแบบ

1. หน่วยบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรมีอำนาจและความเป็นอิสระในการบริหารงานในความรับผิดชอบของตนมากขึ้น ควรเปลี่ยนจากระบบปัจจุบันไปเป็นการกระจายอำนาจให้มากขึ้น

2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการกำกับดูแลและบริหารการประถมศึกษาของจังหวัดและชุมชนของตนเองมากขึ้น

3. การบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรดำเนินการโดยมีเอกภาพ โดยเฉพาะด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

4. การจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารการจัดการประถมศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการบริหารระดับอื่นด้วย

5. การจัดการประถมศึกษาควรตอบสนองต่อปัญหาความต้องการด้านการประถมศึกษาของท้องถิ่น โดยตรง และขณะเดียวกันก็คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย

6. ประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล และดำเนินการในการจัดการประถมศึกษา ในจังหวัดและชุมชนของตนเองมากขึ้น

ภาพรวมและสาระโดยสรุป

การบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัดตามรูปแบบนี้ แบ่งการจัดการประถมศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดแต่ละจังหวัดออกเป็น 2 ส่วนคือ*การจัดการประถมศึกษาในเขตเทศบาล* และ*การจัดการประถมศึกษา ในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล* ในเขตเทศบาลให้อยู่ภายใต้การดูแลของ *กองการศึกษาของแต่ละเทศบาล* ส่วนการจัดการประถมศึกษาในพื้นที่นอกเขตเทศบาลทั้งหมดให้ขึ้นอยู่กับ *สำนักการศึกษาจังหวัดของแต่ละจังหวัด*

กองการศึกษาเทศบาล รับผิดชอบการดำเนินการจัดการศึกษาในเขตเทศบาลภายใต้การกำกับดูแลของเทศบาล กองการศึกษานี้มีอำนาจเต็มในการบริหารงานการจัดการประถมศึกษาในเขตความรับผิดชอบของตน แต่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องและมีมาตรฐานคุณภาพตามข้อกำหนดของจังหวัด โดยเฉพาะในด้านนโยบายและแผน หลักสูตร แนวการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่ง *สำนักการศึกษาจังหวัด* เป็นผู้กำหนดสำหรับจังหวัดนั้นๆ โดยการเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

สำนักการศึกษาจังหวัด เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อรองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายการศึกษา และมี *คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด* เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา สำนักงานนี้ทำหน้าที่ 2 ลักษณะคือ ทำหน้าที่ใน*การจัดการประถมศึกษาในพื้นที่นอกเขตเทศบาล* และ *การกำกับดูแลการจัดการประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดทั้งหมดทุกประเภท* ทั้งของรัฐและเอกชน

ในการกำกับดูแลการจัดการประถมศึกษาของจังหวัดนั้น *สำนักการศึกษาจังหวัด* เป็นผู้กำหนดนโยบาย จัดทำแผนระยะยาวในการจัดการประถมศึกษาของจังหวัด กำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านต่างๆ ให้การรับรองหรือยกเลิกการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และออกระเบียบเพื่อใช้เป็นแนวในงานด้านการศึกษาของจังหวัด ทั้งนี้ต้องได้รับการเห็นชอบจาก *คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด*

ส่วนการทำหน้าที่ในการดำเนินการจัดการประถมศึกษาในเขตพื้นที่นอกเขตเทศบาลนั้น กำหนดให้มี *รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัดฝ่ายจัดการศึกษา* เป็นผู้กำกับดูแล มีสำนักการศึกษาอำเภอเป็นหน่วยประสานงานและให้การช่วยเหลือด้านต่างๆแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีสำนักการศึกษา กลุ่มโรงเรียนทำหน้าที่ด้านการศึกษา วิจัย และจัดทำรายงานสภาวะการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และโรงเรียนประถมศึกษาต่างๆ เป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานในโรงเรียนให้ดำเนินภายใต้การกำกับดูแลของ *คณะกรรมการบริหารโรงเรียน* และสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชนนั้นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าของกิจการและผู้จัดการ

รูปแบบการบริหารนี้มีลักษณะคล้ายกับแบบผสมผสานระหว่างระบบงานของเทศบาลกับระบบงานของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) แต่ให้ทั้งสองหน่วยงานอยู่ภายใต้การกำกับดูแลด้านนโยบายและแผน หลักสูตร แนวการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน และการควบคุมมาตรฐานคุณภาพ โดยหน่วยงานเดียวกันคือ *สำนักการศึกษาจังหวัด* และกำหนดการแบ่งเขตพื้นพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน

โครงสร้างระบบงาน

โครงสร้างระบบงานตามรูปแบบที่ 3 โดยภาพรวมมีลักษณะดังต่อไปนี้

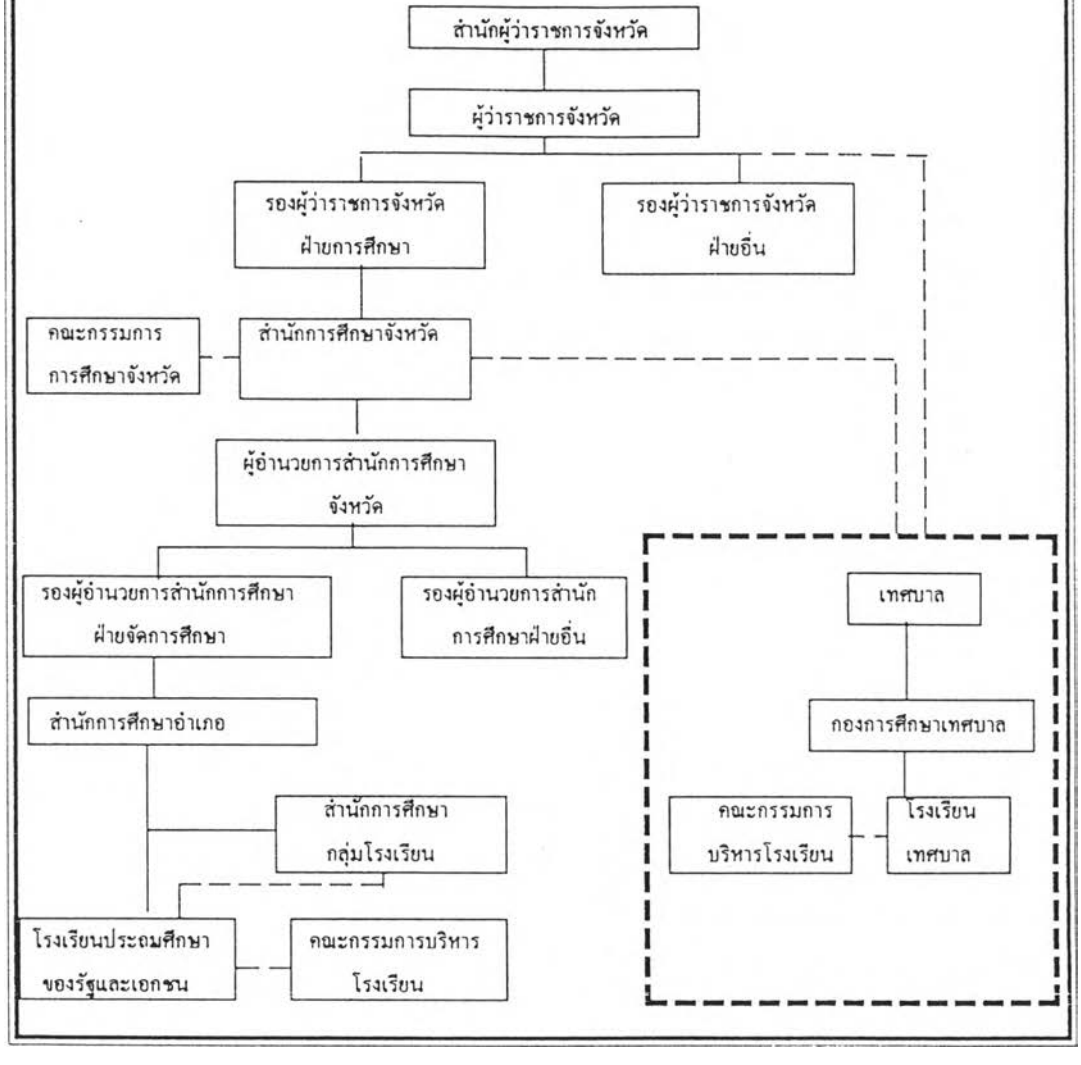

การกำหนดนโยบายและแผน

สำนักการศึกษาจังหวัด โดยการให้การปรึกษาแนะนำของคณะกรรมการศึกษาจังหวัด เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการประถมศึกษาระยะ 5 ปีของจังหวัด ให้สอดคล้องตามสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาระดับชาติ และเป็นผู้พิจารณาอนุมัติแผนประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่นอกเขตเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามระบบพิจารณาซึ่งได้รับการเห็นชอบจากรองผู้ว่าราชการจังหวัดฝ่ายการศึกษา

ฝ่ายจัดการศึกษา สำนักการศึกษาจังหวัดและกองการศึกษาเทศบาล จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในการดำเนินงานด้านการประถมศึกษาในความรับผิดชอบของตน ให้สอดคล้องกับแผนการ ศึกษาของจังหวัด

งานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักการศึกษาอำเภอเป็นหน่วยประสานและกำกับดูแลการดำเนินงานเกี่ยวกับนโยบายและแผนของกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนประถมศึกษานอกเขตเทศบาล โดยมีสำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียน ทำหน้าที่ในการติดตามผลและรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนและนโยบายของโรงเรียนในเขตพื้นที่กลุ่มโรงเรียน ส่วนการปฏิบัติงานของหน่วยงานทางการศึกษาในเขตเทศบาลเป็นอำนาจหน้าที่ของกองการศึกษาเทศบาล

โรงเรียนทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนดำเนินงานของโรงเรียน ตามสภาพปัญหาความต้องการของโรงเรียน และให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของจังหวัด

การบริหารงานวิชาการ

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละจังหวัดใช้หลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวการประเมินผลการเรียนทั้งที่จัดทำโดยส่วนกลางและที่จัดทำเพิ่มเติมขึ้นในจังหวัด ตามที่ หลักสูตรกำหนดไว้

เฉพาะในส่วนที่ดำเนินการในระดับจังหวัดนั้น สำนักการศึกษาจังหวัดมีหน้าที่จัดทำหลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวการประเมินผลการเรียน ในส่วนที่จัดทำเพิ่มเติมที่จังหวัด

กองการศึกษาเทศบาลและฝ่ายจัดการศึกษา สำนักการศึกษาจังหวัด ทำหน้าที่กำกับดูแล หน่วยงานในความรับผิดชอบของตนให้การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร และแนวการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่กำหนดไว้

สำหรับการจัดการศึกษานอกเขตเทศบาลนั้น สำนักการประถมศึกษาอำเภอมีหน้าที่ในการ ประสานงานด้านวิชาการ ให้การสนับสนุน และนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ และมีสำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียนเป็นหน่วยงานศึกษา วิจัย รวบรวมข้อมูลเกี่ยวสภาวะการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม

ส่วนโรงเรียนรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร แนวการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียน ทั้งในส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น

การบริหารงานบุคคล

ผู้บริหารที่รับผิดชอบในการบริหารงานในแต่ละหน่วย มีอำนาจเต็มในการบริหารงานบุคคลในทุกด้าน ตามระเบียบปฏิบัติการบริหารบุคลากรทางการศึกษาของสำนักการศึกษาจังหวัด หรือเทศบาลแล้วแต่กรณี เรื่องการบรรจุ แต่งตั้ง การโยกย้าย และการให้พ้นจากงาน ของส่วนราชการที่อยู่นอกเขตเทศบาล ให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด ส่วนหน่วยงานในสังกัดกองการ ศึกษาของเทศบาลนั้นให้เป็นไปตามระเบียบของเทศบาล

การแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด ให้ดำเนินการโดยวิธีสรรหาและแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนผู้อำนวยกองการศึกษาเทศบาลนั้น ให้เป็นไปตามระเบียบของเทศบาล

และการแต่งตั้งหรือถอดถอนตำแหน่งผู้บริหารระดับอื่นๆ เป็นดังนี้

ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาอำเภอ เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด โดยการเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

หัวหน้าสำนักการศึกษากลุ่มโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ผู้อำนวยการ สำนักการศึกษาจังหวัดเป็นผู้อนุมัติการแต่งตั้ง โดยการเสนอของผู้อำนวยการสำนักการศึกษาอำเภอ

ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล เป็นอำนาจของผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาล ตามระเบียบการบริหารงานบุคลากรฝ่ายการศึกษาของเทศบาล

การแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหาร และการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาเอกชนนั้น เป็นอำนาจเต็มของเจ้าของกิจการและผู้จัดการ โดยการอนุมัติของผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัด ตามระเบียบที่กำหนดไว้

การบริหารงานการงบประมาณ การเงิน และพัสดุ

เงินงบประมาณในการดำเนินงานด้านการประถมศึกษาในส่วนที่เป็นสถานศึกษาของรัฐในพื้นที่นอกเขตเทศบาลนั้นมาจากเงินหมวดอุดหนุนเฉพาะด้านการศึกษา ในลักษณะเป็นยอดรวมทั้งจังหวัด และให้สำนักการศึกษาจังหวัดเป็นผู้เสนอขออนุมัติการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาของจังหวัดจากสภาจังหวัด ส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในเขตเทศบาลนั้นมาจากรายได้ของท้องถิ่น และเงินหมวดอุดหนุนจากรัฐบาล โดยการรจัดสรรให้เป็นยอดรวม และให้สภาเทศบาลเป็นผู้พิจารณาในการจัดสรรงบประมาณ

การบริหารการเงินและพัสดุนั้น ผู้บริหารในแต่ละระดับมีอำนาจเต็มในการจัดซื้อ จัดจ้าง และอนุมัติเงินตามแผนงานและโครงการที่ได้รับการอนุมัติไว้แล้ว โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องตามระเบียบของทางราชการและตามระเบียบที่จังหวัดหรือเทศบาลกำหนดแล้วแต่กรณี

สถานศึกษาของเอกชนนั้นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้จากรายได้ของเจ้าของกิจการและเงินหมวดอุดหนุนบางส่วนจากรัฐ การบริหารการเงินและพัสดุในส่วนที่เป็นรายจ่ายของเจ้าของกิจการเป็นกิจการภายในสถานศึกษา หน่วยบริหารของรัฐจะควบคุมตรวจสอบเฉพาะในส่วนที่เป็นเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่านั้น

การบริหารการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน

ในการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับจังหวัดนั้น สำนักการศึกษาจังหวัด เป็นผู้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางของจังหวัด และเป็นผู้ออกใบรับรองหรือยกเลิกการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัด ตามระบบการรับรองมาตรฐานคุณภาพ (Accreditation System)

ส่วนการนิเทศติดตามผลและการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่สถานศึกษาต่างๆนั้น สำหรับสถานศึกษาใน *เขตพื้นที่นอกเขตเทศบาล* ให้สำนักการศึกษาจังหวัดจัดระบบการนิเทศติดตามผลและให้การช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ร่วมกับสำนักการศึกษาอำเภอและกลุ่มโรงเรียน ส่วนการในสถานศึกษา *ในเขตเทศบาล* เป็นหน้าที่ของกองการศึกษาเทศบาล

ในการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุ ให้*สำนักการศึกษาจังหวัด* เป็นผู้กำหนดเกณฑ์กลางคุณภาพและมาตรฐานของวัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้างไว้ ทั้งนี้โดยต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะ*กรรมการการศึกษาจังหวัด* และจัดให้มีหน่วยตรวจสอบภายในเพื่อติดตามผลการ ปฏิบัติงานของหน่วยงาน ที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งในระดับจังหวัด และอำเภอ กำกับดูแลการบริหารการเงินและพัสดุในหน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด ควบคู่ไปกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ส่วนการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุในกองการศึกษาเทศบาลนั้น เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และที่เทศบาลกำหนด

รูปแบบที่ 4

หลักการสำคัญกำกับการกำหนดรูปแบบ

1. หน่วยบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรมีอำนาจและความเป็นอิสระในการบริหารงานในความรับผิดชอบของตนมากขึ้น ควรเปลี่ยนจากระบบปัจจุบันไปเป็นการกระจายอำนาจให้มากขึ้น

2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการกำกับดูแลและบริหารการประถมศึกษาของจังหวัดและชุมชนของตนเองมากขึ้น

3. การบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรดำเนินการโดยมีเอกภาพ โดยเฉพาะด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

4. การจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารการจัดการประถมศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการบริหารระดับอื่นด้วย

5. การจัดการประถมศึกษาควรตอบสนองต่อปัญหาความต้องการด้านการประถมศึกษาของท้องถิ่น โดยตรง และขณะเดียวกันก็คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย

6. ประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล และดำเนินการในการจัดการประถมศึกษา ในจังหวัดและชุมชนของตนเองมากขึ้น

ภาพรวมและสาระโดยสรุป

การบริหารการประถมศึกษาที่ระดับจังหวัดตามรูปแบบนี้กำหนดให้ *สถานศึกษาของรัฐทุกแห่งเป็นนิติบุคคล* โดยจัดให้โรงเรียนขนาดเล็กเป็นสาขาของโรงเรียนขาดใหญ่ที่อยู่ใกล้เคียง บริหารงานโดยคณะกรรมการ เรียกว่า *คณะกรรมการบริหารโรงเรียน* ซึ่งประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนชาย-หญิง ตัวแทนครูในโรงเรียน และตัวแทนชุมชนซึ่งได้รับเลือกจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมีผู้บริหารเป็นประธานกรรมการ และตัวแทนครูเป็นกรรมการและเลขานุการ

ในการบริหารการประถมศึกษาในจังหวัดตามรูปแบบนี้ กำหนดให้มี *ศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัด* ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดราชการส่วนกลาง เป็นศูนย์ประสานงานด้านนโยบายและแผน ดูแลการจัดสรรเงินอุดหนุนการจัดการศึกษา ให้การช่วยเหลือด้านวิชาการ และควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการจัดการประถมศึกษาของจังหวัดทุกประเภท มี *ศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาอำเภอ* เป็นหน่วยประสานงานและให้การช่วยเหลือแก่โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่อำเภอ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการประถมศึกษาของรัฐในแต่ละจังหวัด มาจากงบประมาณจากส่วนกลางซึ่งจัดสรรมาให้ในหมวดเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และอีกส่วนหนึ่งเป็นรายได้จากชุมชน ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนมาจากเงินรายได้ของโรงเรียนและเงินหมวดอุดหนุนจาก รัฐบาล

รูปแบบการบริหารนี้มีลักษณะคล้ายกันหรือใกล้เคียงกับระบบงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน เพียงแต่การดำเนินงานดังกล่าวได้ขยายขอบเขตครอบคลุมถึงโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดทั้งหมด ทั้งโรงเรียนของรัฐและของเอกชน โดยให้โรงเรียนของรัฐต่างๆเหล่านั้นเป็นนิติบุคคล ซึ่งก็จะมีลักณะเช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนที่เป็นนิติบุคคลอยู่แล้ว แต่มี ประชาชนในชุมชนนั้นๆ เป็นเจ้าของกิจการ และรัฐให้การสนับสนุนทั้งในแง่การเงินและวิชาการ แก่โรงเรียนทั้งสองแบบ อย่างเท่าเทียมกัน

โครงสร้างระบบงาน

โครงสร้างระบบงานตามรูปแบบที่ 4 โดยภาพรวมมีลักษณะดังต่อไปนี้

รายละเอียดประกอบในแต่ละส่วน

องค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

คณะกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนชาย-หญิง ตัวแทนประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ตัวแทนครู และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ผู้ที่ได้รับคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกรรมการต่างๆที่กล่าวมาแล้ว และมีจำนวนกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการดังกล่าว โดยมีผู้บริหารเป็นประธานกรรมการ และ ตัวแทนครูเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการชุดนี้อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี ไม่มีเงินเดือนประจำ แต่จะมีเงินค่าตอบแทนในการปฏิบัติราชการเป็นครั้งคราวไป และมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายการและอนุมัติแผนการดำเนินงานของโรงเรียน ให้คำปรึกษาแนะนำในการบริหารงาน กำกับดูแลการบริหารงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนที่กำหนดไว้ และพิจารณาอนุมัติการลงทุนหรือจัดหารายได้อื่นๆ เพื่อใช้จ่ายในการจัดการศึกษา เพิ่มเติมจากเงินหมวดอุดหนุนจากรัฐบาล

ส่วนการบริหารงานในโรงเรียนเอกชนนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าของกิจกรรม ตามระเบียบกฎหมาย ที่กำหนดไว้

การกำหนดนโยบายและแผน

ศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานให้การสนับสนุนและสร้างความเข้าใจแก่โรงเรียนประถมศึกษาต่างๆ ในจังหวัดเกี่ยวกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของประเทศ ศึกษา วิจัยและจัดทำรายงานสภาพการปฏิบัติงานตามแผนและนโยบายด้านการประถม ศึกษาของจังหวัด โดยมี *ศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาอำเภอ* เป็นหน่วยประสานงานและศึกษา วิจัยในระดับพื้นที่

โรงเรียนต่างๆ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน และรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้

การบริหารงานวิชาการ

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละจังหวัดใช้หลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวการประเมินผลการเรียนทั้งที่จัดทำโดยส่วนกลางและที่จัดทำเพิ่มเติมขึ้นในแต่ละสถานศึกษา ตามที่หลักสูตร กำหนดไว้ และโดยความเห็นชอบจากศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัด

ศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นผู้ประสานงาน ให้การสนับสนุน และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร แนวการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนที่เป็นแกนกลางที่จัดทำโดยส่วนกลาง และอนุมัติหลักสูตร แบบเรียนและแนวการวัดผลประเมินผลในส่วนที่ จัดทำขึ้นที่โรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยมี *ศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาอำเภอ* เป็นหน่วยประสานงานและให้การช่วยเหลือในระดับพื้นที่

โรงเรียน รับผิดชอบในการจัดทำหรือจัดหา หลักสูตร แบบเรียน และแนวทางในการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร แนวการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานบุคคล

ผู้บริหารที่รับผิดชอบในการบริหารงานในแต่ละหน่วย มีอำนาจเด็มในการบริหารงานบุคคลในทุกด้าน ตามระเบียบปฏิบัติการบริหารบุคคลที่กระทรวงกำหนด การบรรจุ แต่งตั้ง การโยกย้ายระหว่างจังหวัด และการให้พ้นจากงาน ต้องได้รับการอนุมัติจากส่วนกลาง ส่วนการโยกย้ายภายในจังหวัดให้ดำเนินการได้โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง คือโรงเรียนที่จะให้โอนย้ายและโรงเรียนที่จะรับการโอนย้าย โดยการประสานงานตามระบบที่ศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนด

ส่วนอำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารหน่วยบริหารในระดับอื่นๆ เป็นดังนี้

ตำแหน่ง*ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัด* เป็นอำนาจของส่วนกลางในการสรรหา แต่งตั้งหรือถอดถอน

ผู้อำนวยศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาอำเภอ และ *ผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ* นั้น เป็นอำนาจ ของส่วนกลางในการแต่งตั้งหรือถอดถอนเช่นกัน แต่โดยการเสนอของผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัด และศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามลำดับ

สำหรับ *ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และการบริหารงานภายในโรงเรียนเอกชน* นั้น ให้เป็นอำนาจเด็มของเจ้าของกิจการและผู้จัดการ โดยการอนุมัติของผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้

การบริหารงานการงบประมาณ การเงิน และพัสดุ

เงินงบประมาณในการดำเนินงานด้านการประถมศึกษาในส่วนที่เป็นสถานศึกษาของรัฐนั้นมาจากรายได้ในการจัดหาหรือลงทุนของสถานศึกษาและเงินหมวดอุดหนุนจากส่วนกลาง โดยการจัดสรรให้หน่วยบริหารการศึกษาในลักษณะเป็นยอดรวมของแต่ละโรงเรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีศูนย์ ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอเป็นผู้ประสานงานและดำเนินการในการจัดสรร ส่วนการดำเนินการภายในของแต่ละสถานศึกษาเป็นเรื่องของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนแต่ละแห่ง การบริหารการเงินและพัสดุนั้น ผู้บริหารในแต่ละระดับมีอำนาจเต็มในการจัดซื้อ จัดจ้าง และอนุมัติเงินตามแผนงานและโครงการที่ได้รับการอนุมัติไว้แล้ว โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องตาม ระเบียบของทางราชการและตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนกำหนด

สถานศึกษาของเอกชนนั้นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้จากรายได้ของเจ้าของกิจการและเงินหมวด อุดหนุนบางส่วนจากรัฐ การบริหารการเงินและพัสดุในส่วนที่เป็นรายจ่ายของเจ้าของกิจการเป็นกิจการภายในสถานศึกษา หน่วยบริหารของรัฐจะควบคุมตรวจสอบเฉพาะในส่วนที่เป็นเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่านั้น

การบริหารการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน

ในการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของจังหวัดนั้น ศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นผู้ประสานงานและสร้างความเข้าใจแก่โรงเรียนต่างๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานด้านต่างๆ เป็นออกใบรับรองหรือยกเลิกการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาตามระบบการรับรองมาตรฐานคุณภาพ (Accreditation System) จัดให้มีระบบการนิเทศติดตามผลและให้การช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยมีศูนย์ประสานงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นศูนย์ปฏิบัติการในระดับพื้นที่

สำหรับการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุนั้น ได้จัดให้มีหน่วยตรวจสอบภายในเพื่อติดตามผลการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งในระดับจังหวัด และอำเภอควบคู่กับสำนักงาน ตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เพื่อให้หน่วยงานต่างๆดำเนินการด้านการเงินและพัสดุให้เป็นไปตาม ระเบียบของทางราชการ และเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานกลางที่กำหนดไว้

รูปแบบที่ 5

หลักการสำคัญกำกับการกำหนดรูปแบบ

1. หน่วยบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรมีอำนาจและความเป็นอิสระในการบริหารงานในความรับผิดชอบของคนมากขึ้น ควรเปลี่ยนจากระบบปัจจุบันไปเป็นการกระจายอำนาจให้มากขึ้น

2. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการกำกับดูแลและบริหารการประถมศึกษาของจังหวัดและชุมชนของคนเองมากขึ้น

3. การบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัดควรดำเนินการโดยมีเอกภาพ โดยเฉพาะด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

4. การจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารการจัดการประถมศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการบริหารระดับอื่นด้วย

5. การจัดการประถมศึกษาควรตอบสนองต่อปัญหาความต้องการด้านการประถมศึกษาของท้องถิ่น โดยตรง และขณะเดียวกันก็คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย

6. ประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล และดำเนินการในการจัดการประถมศึกษา ในจังหวัดและชุมชนของคนเองมากขึ้น

ภาพรวมและสาระโดยสรุป

การบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัดตามรูปแบบนี้มีลักษณะเป็นแนวใหม่คือ มีการแบ่งพื้นที่การจัดการศึกษาของจังหวัดออกเป็นเขตๆ เรียกว่า *เขตการศึกษา* โดยไม่ผูกติดกับพื้นที่อำเภอตามระบบบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบัน แต่ให้เขตการศึกษาดังกล่าว *เป็นเขตการให้บริการการศึกษา* ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาประมาณ 30-40 โรง มัธยมศึกษาตอนต้น 7-10 โรง และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3-5 โรง

ในแต่ละเขตกำหนดให้มี *สำนักงานการศึกษาเขต* เป็นหน่วยรับผิดชอบดูแลการจัดให้บริการการศึกษาในเขตนั้นๆ ภายใต้การกำกับดูแลของ *คณะกรรมการการศึกษาเขต* ซึ่งประกอบด้วย *บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเป็น* ตัวแทนผู้ปกครองชาย-หญิง จากโรงเรียนต่างๆ และตัวแทนจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ กรรมการชุดนี้มีหน้าที่กำหนดนโยบาย พิจารณาอนุมัติแผนและงบประมาณการจัดการศึกษาของเขต ให้ความเห็นชอบในการออกกฎระเบียบต่างๆของเขต กำหนดอัตราเงินเดือนและวิธีการสรรหา บรรจุแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเขต สำนักงานนี้เป็นของแต่ละเขตเป็นเอกเทศไป ไม่ขึ้นกับสำนักงานการศึกษาจังหวัดโดยตรง ต่างฝ่ายต่างก็มีหน้าที่เฉพาะตน แต่ประสานสัมพันธ์กันและกันตามขอบเขตที่กำหนดไว้

ที่ระดับจังหวัดกำหนดให้มี *สำนักงานการศึกษาจังหวัด* ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ได้รับมอบหมายและให้มีอำนาจเต็มในการดำเนินการด้านการศึกษาของจังหวัด ทำหน้าที่กำหนด นโยบายและแผนการจัดการศึกษาของจังหวัด จัดทำหลักสูตรแกนกลางของจังหวัดตามขอบเขตของหลักสูตรแกนกลางที่ระดับประเทศกำหนดไว้ และกำหนดขอบเขตของหลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนของจังหวัด ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของจังหวัด กำหนดมาตรฐานกลางของจังหวัดด้านต่างๆ และให้การรับรองและยกเลิกการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่จังหวัด ทั้งของรัฐและของเอกชน ทั้งนี้โดยการเห็นชอบของ *คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด*

คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ประกอบด้วยบุคคลซึ่ง *ได้รับการคัดเลือกโดย* ผู้แทนจากเขตการศึกษาต่างๆ มีอำนาจหน้าที่ดูแลกำกับและพิจาณาการดำเนินงานของสำนักงานการศึกษาจังหวัดตามขอบเขตที่กำหนดไว้ และมีอำนาจในการพิจาณาและอนุมัติแผนและงบประมาณสนับสนุนการศึกษาของจังหวัด

ส่วนการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนนั้นเป็นอำนาจนหน้าที่ของเจ้าของกิจการตามระเบียบกฎหมาย และข้อกำหนดของสำนักงานการศึกษาจังหวัด

โครงสร้างระบบงาน

โครงสร้างระบบงานตามรูปแบบนี้ โดยภาพรวมมีลักษณะดังนี้

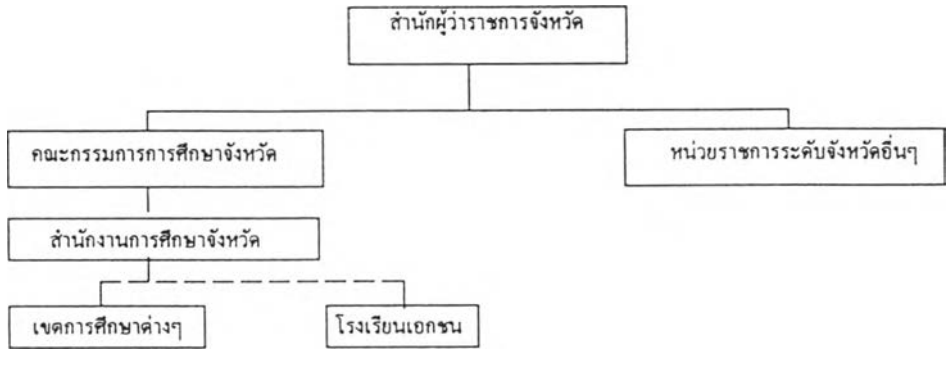

และโครงสร้างระบบงานในระดับเขตการศึกษา มีลักษณะดังนี้

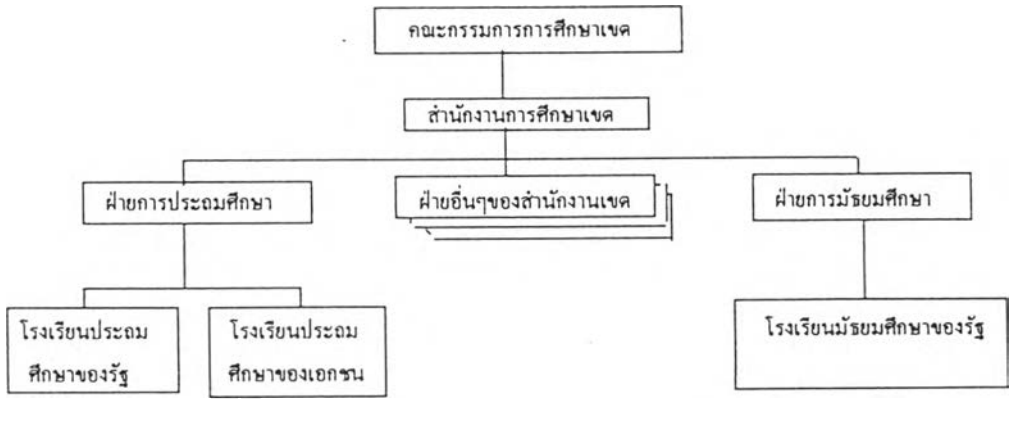

รายละเอียดประกอบในแต่ละส่วน

องค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องในการบริหาร

1. *คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด* มีจำนวนระหว่าง 9-15 คน ประกอบด้วยบุคคล *เป็นตัวแทนจากคณะกรรมการการศึกษาเขตต่างๆในจังหวัดคัดเลือก* อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ไม่มีเงินเดือนประจำ แต่ได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติราชการเป็นครั้งคราวไป

กรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ดูแลกำกับและพิจาณาการดำเนินงานของสำนักงานการศึกษา จังหวัดตามขอบเขตที่กำหนดไว้ และมีอำนาจในการพิจาณาและอนุมัติแผนและงบประมาณสนับสนุนการศึกษาของจังหวัด และเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและวิธีการสรรหา และการแต่งตั้งบุคคลที่มีเหมาะสมเป็น *ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาจังหวัด*

2. *คณะกรรมการการศึกษาเขต* มีจำนวนระหว่าง 9-15 คน ประกอบด้วย *บุคคลที่ได้รับ การคัดเลือกเป็น* ตัวแทนผู้ปกครองชาย-หญิง จากโรงเรียนต่างๆ และตัวแทนจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ กรรมการชุดนี้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ไม่มีเงินเดือนประจำ แต่ได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติ ราชการเป็นครั้งคราวไป และมีหน้าที่กำหนดนโยบาย พิจาณาอนุมัติแผนและงบประมาณการจัดการ ศึกษาของเขต ให้การเห็นชอบหรือยับยั้งในการออกกฎระเบียบต่างๆของเขต กำหนดอัตราเงินเดือนและวิธีการสรรหา บรรจุแต่งตั้งหรือถอดถอน *ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเขต และผู้บริหารโรงเรียน*

3. *คณะกรรมการระดับโรงเรียน* จะมีหรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับนโยบายและข้อกำหนดของสำนักงานการศึกษาเขตแต่ละเขต

การกำหนดนโยบายและแผน

สำนักงานการศึกษาจังหวัด เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา และงบประมาณสนับสนุนการศึกษาของจังหวัด โดยพิจารณาสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับกรอบนโยบายของชาติ โดยต้องได้รับการเห็นชอบจาก *คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด*

สำนักงานการศึกษาเขต เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตน โดยพิจารณาตามสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ และให้สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัด โดยต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาเขต

โรงเรียนต่างๆของรัฐ เป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อเสนอขออนุมัติต่อสำนักงานเขต และรับผิดชอบดำเนินงานตามนโยบายและแผนที่กำหนดไว้ ส่วน *โรงเรียนของเอกชน* เป็นหน้าที่ของเจ้าของกิจการและผู้บริหารที่ได้รับการแต่งตั้ง

การบริหารงานวิชาการ

หลักสูตร แบบเรียน สื่อ และแนวในการวัดผลประเมินผลการเรียนที่ใช้ในการการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่างๆ มี 3 ประเภท คือ ประเภทที่จัดทำในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับเขตบริการการศึกษา โรงเรียนสามารถเลือกหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาเขตนั้นๆ และในกรณีที่โรงเรียนจะจัดทำหลักสูตรด้วยตนเอง หลักสูตรดังกล่าวต้องได้รับการอนุมัติจากสำนักงานการศึกษาเขต โดยต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาเขต ส่วนการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผล และการให้การช่วยเหลือด้านวิชาการต่างๆ เป็นความรับผิดชอบของแต่ละเขต

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคลคลในหน่วยงานในแต่ละระดับเป็นอำนาจเต็มของผู้บริหารระดับนั้นๆ ตามระเบียบของทางราชการและข้อกำหนดของคณะกรรมการการศึกษาที่ดูแลการบริหารงานในระดับนั้นๆ

การบริหารงานการงบประมาณ การเงิน และพัสดุ

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาของจังหวัด มาจากรายได้ของจังหวัดและเงินหมวดอุดหนุนการศึกษาจากส่วนกลาง ซึ่งจัดสรรมาให้จังหวัดและเขตบริการการศึกษาต่างๆโดยตรง ตามแผนงานหรือโครงการเฉพาะที่ได้รับการอนุมัติ การจัดสรรและการอนุมัติแผนงานและงบประมาณในการดำเนินงานในแต่ละระดับ ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการการศึกษาในระดับนั้นๆ และผู้บริหารที่รับผิดชอบหน่วยงานต่างๆ มีอำนาจเต็มในการจัดซื้อ จัดจ้าง และอนุมัติเงินตามแผนปฏิบัติงานที่ได้รับอนุมัติแล้ว ตามแนวปฏิบัติของทางราชการและระเบียบที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละระดับกำหนดขึ้น

ส่วนการบริหารงานด้านนี้ของโรงเรียนเอกชนให้เป็นเรื่องกิจการภายใน ยกเว้นเฉพาะส่วนที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล หน่วยตรวจสอบภายในของจังหวัดมีอำนาจในการตรวจสอบได้

การบริหารการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน

สำนักงานการศึกษาจังหวัดเป็นผู้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเป็นผู้ให้การรับรอง หรือยกเลิกการรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาทุกประเภทในจังหวัด ตามระบบการรับรองมาตรฐาน (Accreditation System)

ส่วนการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านการเงินและพัสดุนั้น เป็นหน้าที่ของสำนักงานการศึกษาเขต โดยมีหน่วยตรวจสอบภายในระดับจังหวัดและอำเภอเป็นหน่วยตรวจสอบและให้ความช่วยเหลือแนะนำ ควบคู่ไปกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำหรับกรณีเป็นเงินจากงบประมาณแผ่นดิน

ผลการประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบ

รายงานผลการประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบนี้ เป็นผลมาจากการนำรูปแบบขั้นต้นแสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มประเภทนักวิชาการ กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น และ กลุ่มที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็น 4 ตอน คือ 1) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒต่อรูปแบบในในเรื่องความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับการกำหนดรูปแบบ เรื่องความเหมาะสมของรูปแบบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน และเรื่องความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติในการนำรูปแบบไปใช้ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่มต่อรูปแบบแต่คู่ 3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และ 4) สรุปข้อสังเกตและข้อคิดเห็นเพื่อนำรูปแบบแต่ละรูปแบบไปใช้ในอนาคต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเป็นดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบ

ตารางที่ 9 - 11 เป็นผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่ม และทุกกลุ่มรวมกัน ต่อรูปแบบแต่ละรูปแบบในเรื่อง (1) ความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับรูปแบบ (2) ความเหมาะสมของรูปแบบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน และ (3) ความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ในแต่ละเรื่องเป็นดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับรูปแบบ

ผู้ทรงคุณวุฒิ / รูปแบบที่	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		ทั้งหมดรวมกัน	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	3.47	0.99	3.00	1.03	3.38	1.04	4.00	0.61	3.49	0.97
2	3.47	0.93	3.00	0.87	3.13	1.25	3.53	1.12	3.34	1.01
3.	3.07	0.80	3.14	1.10	4.00	1.15	3.29	0.90	3.34	1.02
4	3.47	0.83	2.86	1.23	3.38	1.04	2.94	1.19	3.12	1.12
5	3.60	1.06	4.50	0.94	3.69	1.18	2.70	1.26	3.51	1.30

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มต่างๆ และทุกกลุ่มรวมกัน ในเรื่องความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับการกำหนดรูปแบบ ปรากฏว่า โดยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดรวมกันเห็นว่า รูปแบบที่ 5 มีความสอดคล้องกับหลักการมากกว่ารูปแบบอื่น แต่เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในรายกลุ่มแล้วมีความเห็นแตกต่างกันไป โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) และจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) เห็นว่ารูปแบบที่ 5 มีความสอดคล้องกับหลักการมากกว่ารูปแบบอื่น ขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กลุ่มที่ 3) เห็นว่า รูปแบบที่ 3 และผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กลุ่มที่ 4) เห็นว่า รูปแบบที่ 1 มีความสอดคล้องกับหลักการมากกว่ารูปแบบอื่น

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน

ผู้ทรงคุณวุฒิ / รูปแบบที่	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		ทั้งหมดรวมกัน	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	3.13	0.99	3.07	1.00	3.15	1.07	3.71	0.56	3.29	0.93
2	2.73	0.83	3.00	1.11	2.92	0.86	2.82	1.24	2.86	1.02
3.	2.73	0.96	3.00	1.18	3.62	1.12	2.76	1.03	3.00	1.10
4	2.93	1.10	2.79	1.10	2.85	1.28	2.53	1.01	2.71	1.08
5	2.73	1.03	4.00	1.81	2.62	0.87	2.18	0.81	2.93	1.22

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มต่างๆ และทุกกลุ่มรวมกัน ในเรื่องความเหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน ปรากฏว่า โดยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดรวมกันเห็นว่า รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบอื่น แต่เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในรายกลุ่มแล้วมีความเห็นแตกต่างกันไป โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) และ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กลุ่มที่ 4) เห็นว่า รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบอื่น ขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กลุ่มที่ 3) เห็นว่า รูปแบบที่ 3 และจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) เห็นว่ารูปแบบที่ 5 มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบอื่น

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติของการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมไทยในปัจจุบัน

ผู้ทรงคุณวุฒิ / รูปแบบที่	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		ทั้งหมดรวมกัน	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	3.46	1.06	3.21	0.80	2.95	1.14	3.29	1.05	3.22	0.98
2	2.73	0.96	3.00	0.78	2.62	0.96	2.47	1.28	2.69	1.02
3.	2.73	1.03	3.14	1.17	3.46	1.27	2.76	1.09	3.00	1.14
4	2.73	1.03	2.57	1.01	2.77	1.09	2.35	1.15	2.56	1.04
5	2.40	0.91	4.07	0.99	2.23	0.73	2.06	0.75	2.66	1.15

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มต่างๆ และทุกกลุ่มรวมกัน ในเรื่องความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติของการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมปัจจุบัน ปรากฏว่า โดยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดรวมกันเห็นว่า รูปแบบที่ 1 มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติมากกว่ารูปแบบอื่น แต่เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในรายกลุ่มแล้วมีความเห็นแตกต่างกันไป โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) และผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กลุ่มที่ 4) เห็นว่า รูปแบบที่ 1 มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติมากกว่ารูปแบบอื่น ขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กลุ่มที่ 3) เห็นว่า รูปแบบที่ 3 และจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) เห็นว่ารูปแบบที่ 5 มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติมากกว่ารูปแบบอื่น

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบแต่ละคู่

ตารางที่ 12 - 14 เป็นผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่มและทุกกลุ่มรวมกัน ที่มีต่อรูปแบบแต่ละคู่ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกัน ในเรื่อง (1) ความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับรูปแบบ (2) ความเหมาะสมของรูปแบบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน และ (3) ความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ในแต่ละเรื่องเป็นดังนี้

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบแต่ละคู่ ในเรื่องความสอดคล้องกับหลักการกำกับการกำหนดรูปแบบ

ผู้ทรงคุณวุฒิ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		ทั้งหมดรวมกัน
รูปแบบแต่ละคู่	N	T^+	N	T^+	N	T^+	N	T^+	z (N=59)
รูปแบบที่ 1 กับ 2	9	32.5	11	34	5	12	6	21	1.42
รูปแบบที่ 1 กับ 3	8	29	10	19.5	11	48	12	78**	1.08
รูปแบบที่ 1 กับ 4	11	32	13	48	8	18	12	78**	1.53
รูปแบบที่ 1 กับ 5	10	32	12	87**	10	31	15	122**	-0.48
รูปแบบที่ 2 กับ 3	8	29	7	17	9	40.5	10	35	-0.14
รูปแบบที่ 2 กับ 4	9	25	10	25	11	30	8	30	1.26
รูปแบบที่ 2 กับ 5	8	21	14	96**	9	29.5	12	70*	-0.68
รูปแบบที่ 3 กับ 4	9	36	11	36	12	54	13	62	1.17
รูปแบบที่ 3 กับ 5	11	41.5	10	55**	7	20.5	12	72**	-0.84
รูปแบบที่ 4 กับ 5	8	18.5	12	71**	12	49	8	28	-1.86

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบแต่ละคู่ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกันในเรื่องความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับการกำหนดรูปแบบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กลุ่มที่ 3) และผู้ทรงคุณวุฒิทุกลุ่มรวมกัน เห็นว่ารูปแบบทุกรูปแบบมีความสอดคล้องกับหลักการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) เห็นว่ารูปแบบที่ 5 มีความสอดคล้องกับหลักการมากกว่ารูปแบบอื่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีเห็นว่ารูปแบบที่ 1 มีความสอดคล้องกับหลักการมากกว่ารูปแบบที่ 3, 4 และ 5 และรูปแบบที่ 3 มากกว่ารูปแบบที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเห็นว่ารูปแบบที่ 2 กับ รูปแบบที่ 5 ที่ระดับ .05

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบแต่ละคู่ ในเรื่องความความเหมาะสมของรูปแบบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน

ผู้ทรงคุณวุฒิ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		ทั้งหมดรวมกัน
รูปแบบแต่ละคู่	N	T^+	N	T^+	N	T^+	N	T^+	Z (N=59)
รูปแบบที่ 1 กับ 2	6	18	10	28	3	4.5	10	49*	2.54*
รูปแบบที่ 1 กับ 3	10	39.5	10	24	9	34	14	94**	0.79
รูปแบบที่ 1 กับ 4	12	45	12	42	11	44	14	100.5**	2.79**
รูปแบบที่ 1 กับ 5	6	16.5	12	74*	7	21	[1]	3.51**	1.83
รูปแบบที่ 2 กับ 3	9	22.5	9	22.5	7	25.5	11	35.5	-0.91
รูปแบบที่ 2 กับ 4	7	15.5	12	51	7	45.5*	8	23	1.10
รูปแบบที่ 2 กับ 5	9	23	9	60**	8	21	9	26	-0.29
รูปแบบที่ 3 กับ 4	6	15	8	24.5	13	65.5*	11	45	1.71
รูปแบบที่ 3 กับ 5	9	21	12	70.5*	10	48	10	46.5	0.44
รูปแบบที่ 4 กับ 5	12	54	13	88**	10	34	5	15	-0.79

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบแต่ละคู่ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกันในเรื่องเหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) เห็นว่ารูปแบบทุกรูปแบบมีความเหมาะสมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) เห็นว่ารูปแบบที่ 5 มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบที่ 2, 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเหมาะสมมากกว่ารูปแบบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นเห็นว่ารูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมกว่ารูปแบบที่ 4 และ 5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีเห็นว่ารูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบที่ 3, 4 และ 5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมากกว่ารูปแบบที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดรวมกันเห็นว่ารูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบที่ 2 และ 5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

[1] $N > 15$

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบแต่ละคู่ ในเรื่องความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติในการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมปัจจุบัน

ผู้ทรงคุณวุฒิ	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		ทั้งหมดรวมกัน
รูปแบบแต่ละคู่	N	T^+	N	T^+	N	T^+	N	T^+	Z (N=59)
รูปแบบที่ 1 กับ 2	8	3.5	11	41	6	13.5	12	64.5	2.98**
รูปแบบที่ 1 กับ 3	11	55.5	10	30	11	28.5	14	63	0.79
รูปแบบที่ 1 กับ 4	8	30.5	12	56.5	8	20	4	93**	3.10**
รูปแบบที่ 1 กับ 5	11	62*	13	76*	10	38	15	109.5**	2.74**
รูปแบบที่ 2 กับ 3	9	22.5	6	21	8	33*	11	43	-1.81
รูปแบบที่ 2 กับ 4	7	14	10	39.5	9	31	11	41.5	0.82
รูปแบบที่ 2 กับ 5	8	26	13	78*	5	15	12	59	1.58
รูปแบบที่ 3 กับ 4	7	14	10	40	13	64	13	69	2.29*
รูปแบบที่ 3 กับ 5	10	46	10	48*	11	42.5	11	53	1.90
รูปแบบที่ 4 กับ 5	11	45.5	13	87**	10	38	6	15	0.81

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบแต่ละคู่ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกันในด้านความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติในการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมปัจจุบัน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) เห็นว่ารูปแบบที่ 1 มีความเป็นไปได้มากกว่ารูปแบบที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) เห็นว่ารูปแบบที่ 5 มีความเป็นไปได้กว่ารูปแบบที่ 1, 2, และ3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีความเป็นไปได้กว่ารูปแบบที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผู้ทรงคุณวุฒจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กลุ่มที่ 3) เห็นว่ารูปแบบที่ 3 มีความเป็นไปได้มากกว่ารูปแบบที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กลุ่มที่ 4) มีเห็นว่ารูปแบบที่ 1 มีความเป็นไปได้มากกว่ารูปแบบที่ 4 และ 5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และผู้ทรงคุณวุฒิทุกกลุ่มรวมกันเห็นว่ารูปแบบที่ 1 ความเป็นไปได้มากกว่ารูปแบบที่ 2, 4, และ 5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเห็นว่ารูปแบบที่ 3 มีความเป็นไปได้มากกว่ารูปแบบที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 15 - 17 เป็นผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อรูปแบบแต่ละรูปแบบในเรื่อง (1) ความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับรูปแบบ (2) ความเหมาะสมของรูปแบบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน และ (3) ความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติในการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์ในแต่ละเรื่องเป็นดังนี้

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับการกำหนดรูปแบบ

รูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิ	รูปแบบที่ 1 Z	รูปแบบที่ 2 Z	รูปแบบที่ 3 Z	รูปแบบที่ 4 Z	รูปแบบที่ 5 Z
กลุ่มที่ 1 กับ 2	-1.78	-2.29*	-0.72	2.44*	1.29
กลุ่มที่ 1 กับ 3	-1.25	0.05	2.23*	-0.25	0.28
กลุ่มที่ 1 กับ 4	1.28	0.54	0.49	-1.17	1.96
กลุ่มที่ 2 กับ 3	-0.19	0.46	-2.21*	1.16	1.84
กลุ่มที่ 2 กับ 4	-2.44*	0.91	0.08	0.30	3.75**
กลุ่มที่ 3 กับ 4	-1.26	0.00	2.11*	1.32	-2.45*

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างกลุ่มต่างๆ ในเรื่องของความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการกำกับการกำหนดรูปแบบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) กับ จากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 2 และ รูปแบบที่ 4 และผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ กับ จากสังกัดสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กลุ่มที่ 3) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กับ จากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กับ จากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กลุ่มที่ 4) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 1 และ ที่ระดับ .01 ในรูปแบบที่ 5 และผู้ทรงคุณวุฒิจากสังกัดสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กับ จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 3 กับ รูปแบบที่ 5

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความความเหมาะสมของรูปแบบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน

รูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิ	รูปแบบที่ 1 Z	รูปแบบที่ 2 Z	รูปแบบที่ 3 Z	รูปแบบที่ 4 Z	รูปแบบที่ 5 Z
กลุ่มที่ 1 กับ 2	-1.06	-0.26	-0.31	-1.61	2.07*
กลุ่มที่ 1 กับ 3	0.21	0.64	2.14*	-0.44	-0.35
กลุ่มที่ 1 กับ 4	1.47	0.47	0.24	-0.91	-1.49
กลุ่มที่ 2 กับ 3	0.03	0.10	-1.36	-0.70	-3.40**
กลุ่มที่ 2 กับ 4	-1.61	-0.22	0.52	0.10	4.07**
กลุ่มที่ 3 กับ 4	1.76	-0.06	2.20*	0.27	1.19

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างกลุ่มต่างๆ ในเรื่องของความความเหมาะสมของรูปแบบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) กับ จากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 5 และผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชากลุ่มนักวิชาการ กับ จากสังกัดสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กลุ่มที่ 3) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กับ จากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในรูปแบบที่ 5 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กับ จากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กลุ่มที่ 4) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในรูปแบบที่ 5 และผู้ทรงคุณวุฒิจากสังกัดสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กับ จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 3

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติในการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมปัจจุบัน

รูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิ	รูปแบบที่ 1 Z	รูปแบบที่ 2 Z	รูปแบบที่ 3 Z	รูปแบบที่ 4 Z	รูปแบบที่ 5 Z
กลุ่มที่ 1 กับ 2	1.68	-0.02	-0.11	-1.33	2.57*
กลุ่มที่ 1 กับ 3	-0.39	2.28*	-1.93	0.04	-0.32
กลุ่มที่ 1 กับ 4	1.56	-0.39	0.15	-1.32	-0.91
กลุ่มที่ 2 กับ 3	-0.90	-0.90	0.05	-0.39	-3.20**
กลุ่มที่ 2 กับ 4	-0.42	-1.09	-0.83	0.95	4.09**
กลุ่มที่ 3 กับ 4	-1.26	0.25	1.03	1.38	0.61

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างกลุ่มต่างๆ ในเรื่องของความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติในการนำรูปแบบไปใช้ในสังคมปัจจุบัน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ (กลุ่มที่ 1) กับ จากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กลุ่มที่ 2) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 5 และผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชากลุ่มนักวิชาการ กับ จากสังกัดสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กลุ่มที่ 3) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรูปแบบที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กับ จากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในรูปแบบที่ 5 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กับ จากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กลุ่มที่ 4) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในรูปแบบที่ 5

4. สรุปข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อนำรูปแบบแต่ละรูปแบบไปใช้ในอนาคต

ตารางที่ 18 - 23 เป็นผลการวิเคราะห์และสรุปข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบแต่ละรูปแบบ และข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำรูปแบบแต่ละรูปแบบไปใช้ในอนาคต และจะนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปดังกล่าวเป็นรายรูปแบบ ทั้ง 5 รูปแบบ และท้ายสุดเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะเพิ่มเติมจากที่เสนอไว้ในแต่ละรูปแบบ รายละเอียดเป็นดังนี้

ตารางที่ 18 แสดงความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่มและทั้งหมดรวมกัน ที่มีต่อ รูปแบบที่ 1

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
1. ไม่ควรมีสำนักงานกลุ่มโรงเรียน				6	6
2. ควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	1	1	3		5
3. การรวมหน่วยงานอื่นๆ มาไว้ในสังกัดเดียวกัน เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากและมีปัญหา	3				3
4. ควรให้อิสระกับหน่วยบริหารระดับจังหวัดในการบริหารงานบุคคลมากขึ้น		1	1		2
5. ระมัดระวังการไม่ยอมรับ และการต่อต้าน		2			2
6. ควรเพิ่มคณะกรรมการการศึกษาระดับอำเภอและกลุ่มโรงเรียน	1			1	2
7. ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดควรมาจากการสรรหาและการแต่งตั้งของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด		1			1
8. ส่วนกลางควรเป็นผู้แต่งตั้ง/ถอดถอนผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ไม่ใช่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด				1	1
9. ไม่ควรให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดควบคุมกำกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เพราะความสามารถไม่พอ			1		1
10. ควรระวังด้านคุณภาพและมาตรฐาน		1			1
11. ควรระวังเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและพัสดุ			1		1
12. ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับการกระจายอำนาจการปกครอง			1		1
13. ระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา			1		1

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
14. ควรมีหน่วยพัฒนาบุคลากรที่ระดับจังหวัด			1		1
15. ควรให้ครูมาร่วมเป็นคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดด้วย				1	1
16. ไม่ควรให้ครูมาเป็นกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด เพราะเป็นการเอาผู้ใต้บังคับบัญชามาเป็นนายของผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด	1				1
17. กรรมการการศึกษา ควรเป็นกรรมการที่ปรึกษาเท่านั้น				1	1
18. ควรมีตัวแทนจากส่วนกลางเป็นกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดด้วย				1	1
19. เมื่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดไม่ได้เป็นตัวแทนจากส่วนกลาง ต้องกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน	1				1
20. ควรให้ตัวแทนจากองค์กรในระดับรองลงไปมาร่วมเป็นคณะกรรมการด้วยเพื่อเป็นกลไกกำกับซึ่งกันและกัน	1				1
21. ควรระมัดระวังการได้มาของกรรมการโดยการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง	1				1
22. ควรให้คณะกรรมการมีเงินเดือนประจำ	1				1
23. ผู้บริหารระดับต่างๆ ควรมีอำนาจเต็มในการบริหารงานบุคคลในบังคับบัญชาของตน					
24. นโยบายระดับชาติในเรื่องนี้ต้องชัดเจน					
25. คณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัดควรกำกับดูแลการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ ด้วย	1				1

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดได้แก่ข้อเสนอแนะที่ว่า ไม่ควรสำนักงานกลุ่มโรงเรียน และข้อเสนอแนะในอันดับรองลงมาคือ ข้อเสนอว่า ควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อเสนอแนะที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไปมีดังนี้

1. การรวมหน่วยงานอื่นๆ มาไว้ในสังกัดเดียวกันเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากและมีปัญหา
2. ควรให้อิสระกับหน่วยบริหารระดับจังหวัดในการบริหารงานบุคคลมากขึ้น
3. ระมัดระวังการไม่ยอมรับ และการต่อต้าน และ
4. ควรเพิ่มคณะกรรมการการศึกษาระดับอำเภอและกลุ่มโรงเรียน

ตารางที่ 19 แสดงความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่มและทั้งหมดรวมกันที่มีต่อ รูปแบบที่ 2

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
1. ควรกำหนดให้ผู้ว่ามาจากการเลือกตั้ง		2		3	5
2. ต้องระมัดระวังมิให้การจัดการศึกษาย้อนกลับไปเป็นอย่างที่เกิดขึ้นในยุคการศึกษาอยู่ภายใต้องค์การบริหารส่วนจังหวัด		1	3	1	5
3. ระมัดระวังเรื่องความเป็นเอกภาพในระดับชาติ	1		2		3
4. ควรเพิ่มคณะกรรมการการศึกษาระดับอำเภอ		1	1		2
5. ควรกำหนดให้ผู้ว่าราชการมาจากข้าราชการสังกัดอื่นนอกจากมหาดไทยได้ด้วย		1		1	2
6. ต้องปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง				2	2
7. ควรระมัดระวังเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ งานการเงิน พัสดุ และงานบุคคล			2		2
8. ควรกำหนดบทบาทผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ดูแลด้านการศึกษาให้ชัดเจน	1			1	2
9. ควรปรับระบบงานที่ระดับกระทรวง กรม และจังหวัดให้สอดคล้องกัน				2	2
10. หน่วยบริหารระดับอำเภอไม่ควรเรียกว่า "สำนัก"				1	1
11. ควรระมัดระวังด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพราะให้แต่ละท้องถิ่นดูแลการศึกษาเอง		1			1
12. ควรระมัดระวังการเกิดระบบกลุ่มอำนาจใหม่ที่ระดับจังหวัด			1		1
13. ควรให้ท้องถิ่นหาค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาของตนเองถ้าต้องการความเป็นอิสระในการบริหาร ถ้ายังต้องใช้เงินจากส่วนกลาง ส่วนกลางก็ต้องมีอำนาจในการกำกับดูแล				1	1
14. ควรให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดมากกว่าเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น		1			1
15. สำนักการศึกษาจังหวัดควรดูแลการจัดการในพื้นที่ทุกระดับ				1	1
16. ต้องประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกับผู้เกี่ยวข้อง				1	1

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
17. ให้ตัวแทนจากองค์กรระดับรองลงไปเป็นกรรมกรรมการการศึกษาในระดับเหนือขึ้นมาด้วย				1	1
18. การรวมหน่วยงานหลายสังกัดเข้าด้วยกันเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก				1	1
19. ไม่ควรมีกลุ่มโรงเรียน	1				1

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดมี 2 ข้อคือ ข้อเสนอแนะที่ว่า ควรกำหนดให้ผู้ว่ามาจากการเลือกตั้ง กับ ข้อเสนอแนะที่ว่า ให้ระมัดระวังมิให้การจัดการศึกษาย้อนกลับไปเป็นอย่างที่เกิดขึ้นในยุคการศึกษาอยู่ภายใต้องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับข้อเสนอแนะที่มีความถี่ในอันดับรองลงไปคือ ข้อเสนอแนะให้ระมัดระวังเรื่องความเป็นเอกภาพในระดับชาติ ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไปมีดังนี้

1. ควรเพิ่มคณะกรรมการการศึกษาระดับอำเภอ
2. ควรกำหนดให้ผู้ว่าราชการมาจากข้าราชการสังกัดอื่นนอกจากมหาดไทยได้ด้วย
3. ต้องปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
4. ควรระมัดระวังเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ งานการเงิน พัสดุ และงานบุคคล
5. ควรกำหนดบทบาทผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ดูแลด้านการศึกษาให้ชัดเจน
6. ควรปรับระบบงานที่ระดับกระทรวง กรม และจังหวัดให้สอดคล้องกัน

ตารางที่ 20 แสดงความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่มและทั้งหมดรวมกันที่มีต่อ รูปแบบที่ 3

ผู้ทรงคุณวุฒิ / รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
1. เป็นรูปแบบที่ขาดเอกภาพและเกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ระหว่างในและนอกเขตเทศบาล	2	1	1	1	5
2. ควรเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ไม่ควรเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น	2			1	3
3. ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดให้ชัดเจน				3	3
4. ควรให้มีคณะกรรมการการศึกษาในระดับอำเภอด้วย	1	1		1	3
5. ผู้ว่าราชการจังหวัดควรมาจากการเลือกตั้ง			2		2
6. ควรเตรียมแก้ปัญหาเรื่องการแบ่งเขตในและนอกเขตเทศบาลเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล	1			1	2
7. หลายสังกัดร่วมกันจัดการศึกษา จะมีปัญหาเรื่องการประสานงาน	2				2
8. ช่วงการบังคับบัญชายาวเกินไป		1		1	2
9. อาจจะไม่ได้รับความร่วมมือจากนายกเทศมนตรีเท่าที่ควร		1			1
10. เป็นการมอบอำนาจให้กลุ่มบุคคล มากกว่าการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น			1		1
11. ควรให้นายยกเทศมนตรีเป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดด้วย			1		1
12. ผู้ว่าควรพิจารณาจากข้าราชการระดับจังหวัดในกระทรวงอื่นด้วย ไม่ใช่จากมหาดไทยเท่านั้น				1	1
12. ควรให้สำนักการศึกษาจังหวัดมีอำนาจในการบริหารงานบุคคลด้วย			1		1
13. ควรระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาเหมือนยุคที่การประถมศึกษาอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด			1		1
14. ควรให้มีกรรมการสองชุดคือ กรรมการโดยตำแหน่งทำหน้าที่เป็นกรรมการบริหาร (คล้ายกับ ส.ส.) และกรรมการโดยการเลือกตั้งทำหน้าที่กลั่นกรองงานอีกชั้นหนึ่ง (เหมือนวุฒิสมาชิก)			1		1

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ / ผู้ทรงคุณวุฒิ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
15. หน่วยบริหารระดับจังหวัดควรดูแลการจัดการศึกษาระดับอื่นๆ ด้วย	1				1
16. ควรมีคณะกรรมการการศึกษาระดับกลุ่มโรงเรียนด้วย	1				1
17. ควรให้หน่วยงานที่ดูแลการศึกษาในเขตเทศบาลขึ้นกับสำนักการศึกษาจังหวัดด้วย			1		1

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือข้อเสนอแนะที่ว่า รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ขาดเอกภาพและเกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ระหว่างในและนอกเขตเทศบาล สำหรับข้อเสนอแนะที่มีความถี่อันดับรองลงมามี 3 ข้อคือ (1) ควรเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ไม่ควรเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น (2) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดให้ชัดเจน และ (4) ควรให้มีคณะกรรมการการศึกษาในระดับอำเภอด้วย ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไปมีดังนี้

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดควรมาจากการเลือกตั้ง
2. ควรเตรียมแก้ปัญหาเรื่องการแบ่งเขตในและนอกเขตเทศบาล เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล
3. หลายสังกัดร่วมกันจัดการศึกษา จะมีปัญหาเรื่องการประสานงาน และ
4. ช่วงการบังคับบัญชายาวเกินไป

ตารางที่ 21 แสดงความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่มและทั้งหมดรวมกัน ที่มีต่อ รูปแบบที่ 4

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
1. ต้องเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและเศรษฐกิจ		3	3		6
2. ควรให้ศูนย์ประสานงานระดับจังหวัดและอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารการเงิน บุคคล วิชาการ และการติดตามผลประเมินผลด้วย ส่วนกลางควรควบคุมเฉพาะด้านนโยบายและคุณภาพเท่านั้น	1		4		5
3. การให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลทำให้ขาดเอกภาพในการควบคุมด้านต่างๆ และขาดความเสมอภาคด้านคุณภาพการศึกษา	1		1	1	3
4. การให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการโรงเรียนในชุมชนนั้นเป็นเรื่องเป็นไปได้ยาก			1		1
5. ควรนิยาม "นิติบุคคล" ให้ชัดเจน				1	1
6. ควรให้หน่วยงานทางการศึกษาในระดับจังหวัดมี 2 ระดับคือ ระดับจังหวัดและโรงเรียนเท่านั้น				1	1
7. กรรมการโรงเรียนควรเป็นผู้กำหนดนโยบายและสรรหา รวมทั้งแต่งตั้ง ถอดถอนผู้บริหารโรงเรียนได้ แต่ไม่ก้าวก่ายการบริหารภายใน	1				1
8. ควรระมัดระวังเกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากร การเงิน และคุณภาพการศึกษา		1			1
9. เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนและมีความเบ็ดเสร็จของอำนาจในการบริหาร			1		1
10. ควรเตรียมแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นสาขาโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กของโรงเรียนเอกชน				1	1
11. ควรระมัดระวังเรื่องความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจซึ่งอาจจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา รัฐควรให้เงินอุดหนุนแบบ sliding scale คือให้เงินอุดหนุนกับชุมชนต่างในลักษณะที่เป็นปฏิภาคผกผันกับความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของชุมชน	1				1

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
12. ควรให้อำนาจหน่วยบริหารระดับจังหวัดกำกับดูแลคุณภาพการศึกษา โดยใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือ	1				1
13. ต้องปรับปรุงระบบบริหารในระดับชาติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระดับจังหวัด โดยให้ส่วนกลางเป็นศูนย์ประสานงานในระดับชาติ	1				1
14. ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนชื่อหน่วยงานระดับจังหวัดเป็น "ศูนย์ประสานงาน" ก็ได้ เรียกว่า "สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด" เหมือนเดิมแต่ทำหน้าที่ในใหม่เท่านั้น				1	1
15. ไม่ควรให้ส่วนกลางมีอำนาจในการแต่งตั้งผู้บริหาร จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้	1				1
16. ถ้าปรับปรุงให้ศูนย์ประสานงานระดับจังหวัดดูแลการจัดการศึกษาระดับอื่นด้วยจะทำให้มีเอกภาพมากขึ้น	1				1
17. การให้เอกชนมาอยู่ในความดูแลของศูนย์ประสานงานระดับจังหวัดคงไม่ยอม เพราะในระบบใหม่นี้โรงเรียนเอกชนซึ่งส่วนใหญ่สอนหลายระดับ ต้องแยกกันอยู่ในหลายสังกัด	1				1
18. ต้องแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและระดับจังหวัดให้ชัด	1				1

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือ ข้อเสนอแนะที่ว่า ต้องเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและเศรษฐกิจ สำหรับข้อเสนอแนะที่มีความถี่รองลงมาคือ ข้อเสนอแนะที่ต้องการให้ศูนย์ประสานงานระดับจังหวัดและอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารการเงิน บุคคล วิชาการ และการติดตามผลประเมินผลด้วย ส่วนกลางควรควบคุมเฉพาะด้านนโยบายและคุณภาพเท่านั้น และข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากกว่า 2 ขึ้นไปมี 1 ข้อ คือ การให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลทำให้ขาดเอกภาพในการควบคุมด้านต่างๆ และขาดความเสมอภาคด้านคุณภาพการศึกษา

ตารางที่ 22 แสดงความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่มและทั้งหมดรวมกันที่มีต่อ รูปแบบที่ 5

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
1. ควรกำหนดคุณสมบัติและระดับความรู้ของผู้ที่จะมาเป็นกรรมการการศึกษา		3		1	4
2. ระมัดระวังเรื่องความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษา	1		2	1	4
3. ต้องคำนึงถึงความพร้อมด้านบุคลากรและเศรษฐกิจ			2	1	3
4. รัฐบาลต้องมีนโยบายให้ชัดเจน	1	1			2
5. เป็นแนวคิดที่ก้าวหน้าแต่คงต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลง				2	2
6. อาจจะมีปัญหาในการรวมหน่วยงานที่จัดการประถมศึกษาในต่างสังกัดมาไว้ด้วยกัน	2				2
7. การแบ่งเขตการศึกษาโดยไม่ยึดเขตการปกครองอาจจะมีปัญหาด้านความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น	1		1		2
8. รัฐบาลต้องมีนโยบายเรื่องนี้ให้ชัดเจน	1	1			2
9. ควรระมัดระวังการบริหารงานบุคคล การเงินและพัสดุ		2			2
10. ควรนิยามองค์กรระดับต่างๆ ให้ชัดเจน ให้เห็นความแตกต่างจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน		1			1
11. การแบ่งเขตพื้นที่ใหม่ตามรูปแบบนี้อาจจะทำให้มีเขตการศึกษาจำนวนมากเกินไป				1	1
12. ควรมีคณะกรรมการบริหารระดับโรงเรียนด้วย				1	1
13. ควรกำหนดเกี่ยวกับตัวแทนของผู้ปกครองและตัวแทนประชาชนให้ชัดเจน				1	1
14. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมดี แต่อาจจะมีปัญหาในการดำเนินการในระยะแรก	1				1
15. ควรให้ข้าราชการประจำร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัดด้วย			1		1
16. ควรระมัดระวังการเลือกตั้งไม่ให้มีการเล่นพรรคเล่นพวก			1		1

ตารางที่ 22 (ต่อ)

รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ / ผู้ทรงคุณวุฒิ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
17. ต้องปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	1				1
18. ควรจัดระบบนี้ให้ครอบคลุมการจัดการศึกษาในระดับจังหวัดทุกระดับ	1				1

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดมี 2 ข้อคือ (1) ควรกำหนดคุณสมบัติและระดับความรู้ของผู้ที่จะมาเป็นกรรมการการศึกษา และ (2) ระมัดระวังเรื่องความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษา ข้อเสนอแนะที่มีความถี่เป็นอันดับรองลงมาคือ ข้อเสนอแนะที่ว่า ต้องคำนึงถึงความพร้อมด้านบุคลากรและเศรษฐกิจ และข้อเสนอแนะที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไปมีดังนี้

1. รัฐบาลต้องมีนโยบายให้ชัดเจน
2. เป็นแนวคิดที่ก้าวหน้าแต่คงต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลง
3. อาจจะมีปัญหาในการรวมหน่วยงานที่จัดการประถมศึกษาในต่างสังกัดมาไว้ด้วยกัน
4. การแบ่งเขตการศึกษาโดยไม่ยึดเขตการปกครองอาจจะมีปัญหาด้านความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น
5. รัฐบาลต้องมีนโยบายเรื่องนี้ให้ชัดเจน และ
6. ควรระมัดระวังการบริหารงานบุคคล การเงินและพัสดุ

ตารางที่ 23 แสดงความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละกลุ่มและทั้งหมดรวมกัน ในประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติมจากข้อเสนอแนะในแต่ละรูปแบบ

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
1. หน่วยงานระดับจังหวัดควรดูแลการจัดการศึกษาได้ทุกระดับ ตั้งแต่อุบาลจนถึงอุดมศึกษา	3		1	1	5
2. ต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจ เพราะแต่ละท้องถิ่นมีความพร้อมแตกต่างกัน		1			1
3. จะเลือกใช้แบบใดแบบหนึ่งคงเป็นเรื่องยาก เพราะแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน		1			1
4. ถ้าจะมีการเลือกใช้รูปแบบใดควรได้มีการทดลองเป็นโครงการนำร่องอีกครั้งหนึ่ง		1			1
5. จังหวัดควรมีอิสระในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาตามสภาพของจังหวัด โดยยึดเป้าหมายรวมของประเทศ			1		1
6. ควรกำหนดเกณฑ์และแนวทางในการคัดเลือก/เลือกตั้งคณะกรรมการการศึกษาและผู้บริหารให้รัดกุม			1		1
7. ควรให้หน่วยบริหารระดับจังหวัดสามารถกำหนดอัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนต่างๆ ได้			1		1
8. ควรปรับปรุงรูปแบบที่หนึ่งไปใช้ เพราะมีองค์กร บุคลากร และทรัพยากรพร้อมอยู่แล้ว เพียงแต่โอนโรงเรียนประถมศึกษาจากสังกัดอื่นมาเท่านั้น ก็จะทำให้การจัดการศึกษามีเอกภาพมากขึ้น				1	1
9. กรรมการโดยการแต่งตั้ง ไม่น่าจะคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกรรมการโดยตำแหน่ง				1	1
10. ควรกำหนดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละชุดให้ชัดเจน	1				1
11. การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับเอกชนและชุมชนเป็นสิ่งที่พึงดำเนินการอย่างยิ่ง	1				1
12. คณะกรรมการการศึกษาควรเป็นกรรมการที่ปรึกษา มากกว่าเป็นกรรมการในการกำกับดูแล เพราะเท่าที่ผ่านมามีปัญหามาก				1	1
13. ไม่ควรแบ่งพื้นที่ในการจัดการศึกษา เช่น แบ่งเป็นเขตในและนอกเขตเทศบาล	1				1

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ผู้ทรงคุณวุฒิ รายการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	กลุ่มที่ 1 (N-15)	กลุ่มที่ 2 (N-14)	กลุ่มที่ 3 (N-13)	กลุ่มที่ 4 (N-17)	รวม (59)
14. กรรมการการศึกษาระดับจังหวัดควรดูแลการศึกษาทั้งของรัฐและของเอกชน	1				1
15. รูปแบบที่เป็นไปได้มากที่สุดน่าจะเป็นรูปแบบที่ 1 รูปแบบอื่นๆ น่าจะมีปัญหาในทางปฏิบัติหรือต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลง	1				1
16. การรวมหน่วยงานต่างๆ จากหลายสังกัดมาอยู่ด้วยกันนั้นเป็นเรื่องอยาก	1				1
17. ความเป็นเอกภาพไม่จำเป็นต้องมาอยู่ในสังกัดเดียวกัน แต่ควรมีเอกภาพด้านนโยบาย มาตรฐานและคุณภาพมากกว่า	1				1

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือข้อเสนอแนะที่ว่า หน่วยงานระดับจังหวัดควรดูแลการจัดการศึกษาได้ระดับตั้งแต่อุบาลจนถึงอุดมศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ มีผู้เสนอเพียง 1 ครั้งเท่านั้น